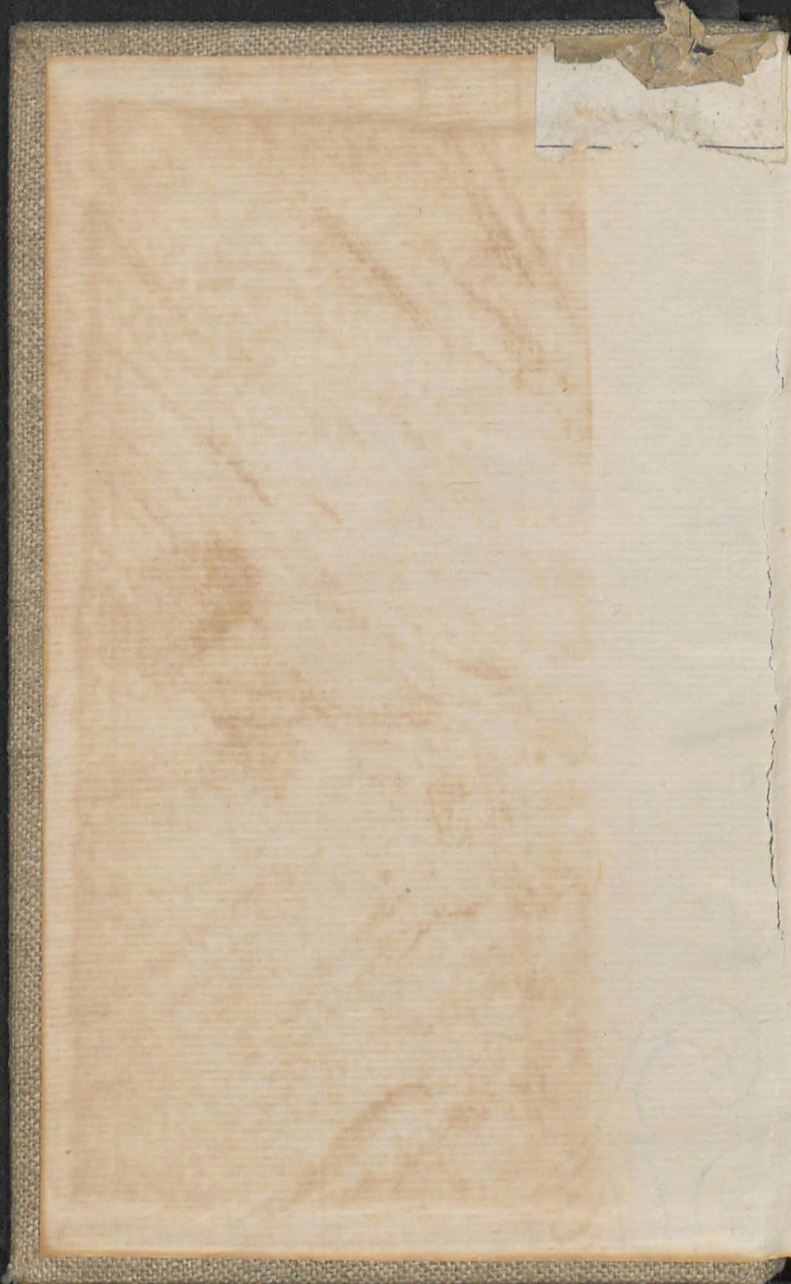

BIBLIOTEKA

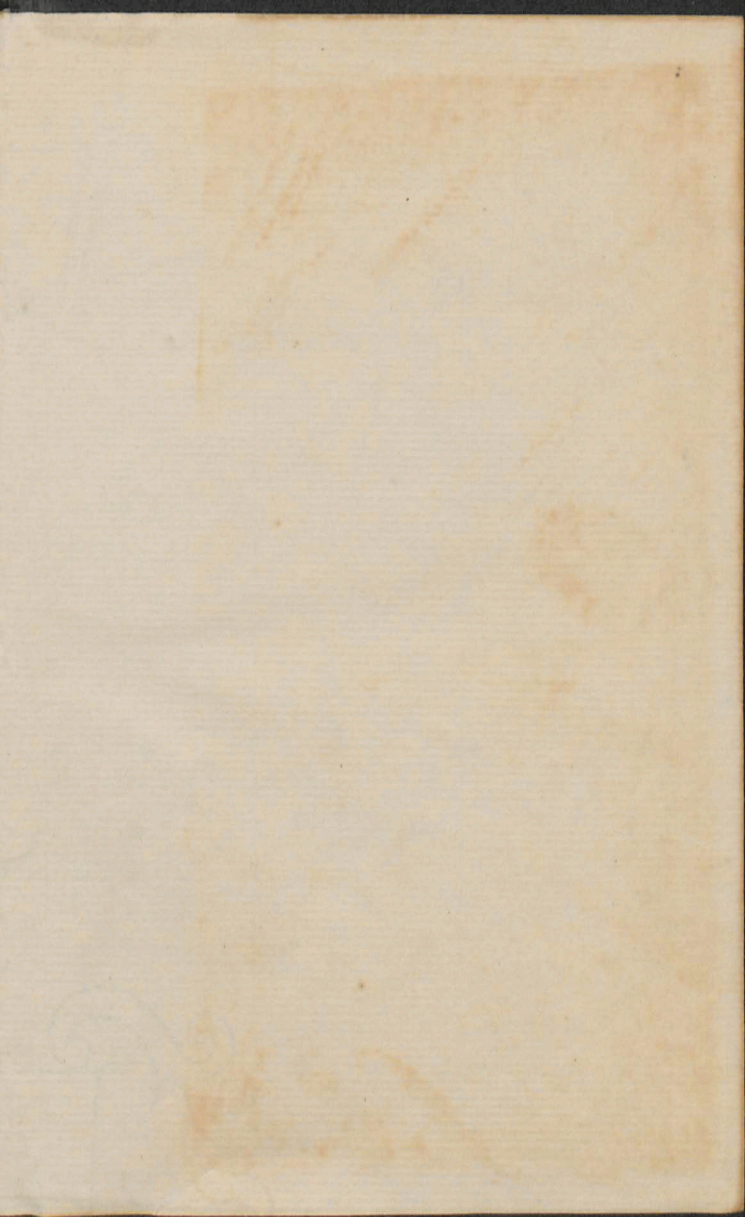
Zakl. Nar. im. Ossolińskich

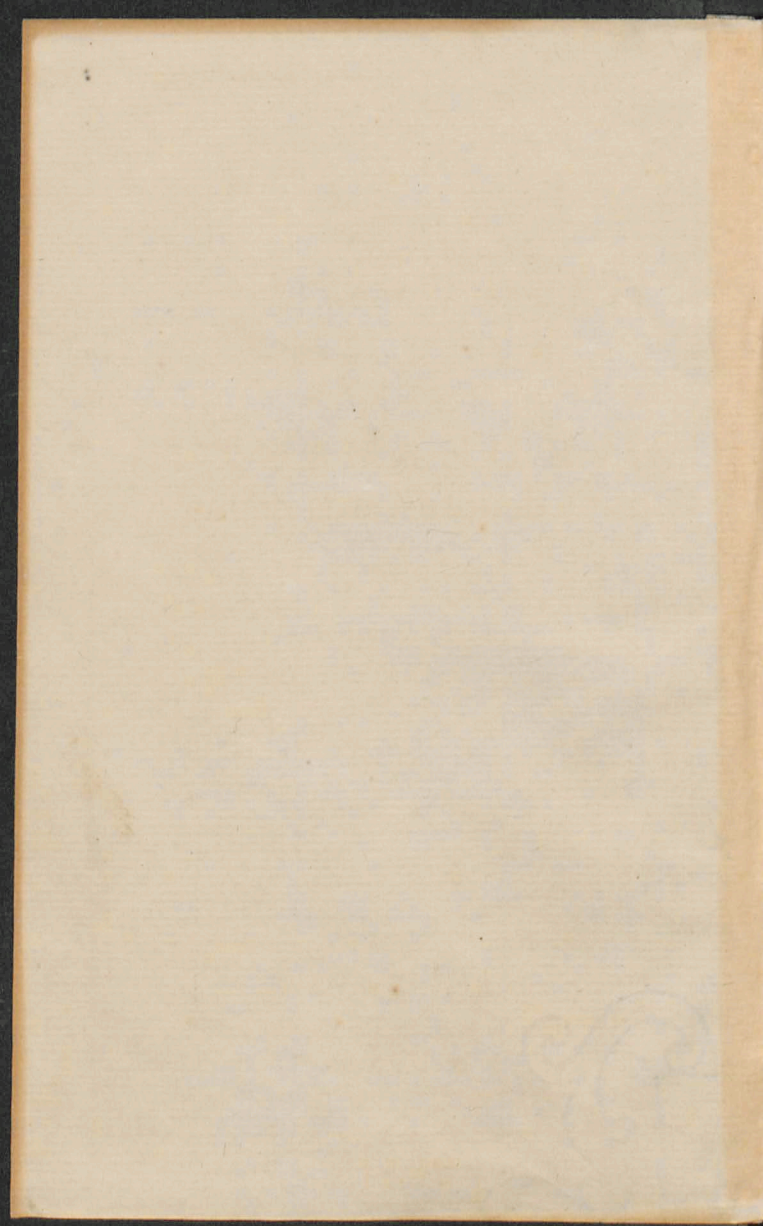
XVII

772

(x)
5
FRANCISCI AMELRI,

DELICIA- RVM SPIRITV.

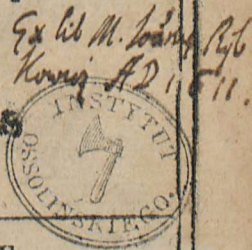
ALIVM LI-

Compendius BELLVS. *Cracovien*

SIVE DE AMANTE A-
nima deuotissimus dialogus.

1637
E FLANDRICO JDIOMATE,
IAM PRIDEM IN LATINVM CON-
uersus, nunc verò in gratiam piorum ho-
minum, ex suo Archetypo fide-
liter recussus, & à mendis qui-
busdam repurgatus.

*

CRACOVIAE.

In Officina Nicolaj Lobij, Año Dñi.

1608.

*Spina rosas olim pupugit truculenta; sed olim
Insula nunc illas molli circumplectitur Umbra.*

XVII - 772 - II

Illustriss. & Reuerendiss. Domino.

D. MATHIÆ DE BV-
ZENINO PSTROKONSKI,
EPISCOPO PRÆMISLIENSI,
Præposito Miechouien. & Regni Poloniae
Cancellario, &c. &c. Domino & Pa-
trono suo obseruandis-
simo.

STANISLAUS GROCHOVSKI,
Crusluicen. Custos. S. P. D.

 VM essem feriis paschalibus Miechouia,
audiui ab anagnoste, dum mensa Celsitu-
dinis Vestra accumberem, Dialogum
inter Amantem Animã, & Nutricem
Pedagogam, & audiui sanè libentissime. Non so-
lum autem ego, sed & omnes conuiuæ Cels. Vestra,
quorum animos scitamentis illis vnice, & mirifi-
cè reficiebas. Egi itaq; cum Cels. Vestra è vestigio,
vt, bona cum ipsius venia, liceret mihi homini seni,
& ad vltimas senectæ metas venienti inserere,
etiam hanc arbusculam, in Sarmaticum nostrum
solum, Typisq; nostris recudere scriptorem hunc, ne
tantum inter eos, quibuscum natus est legeretur.
Egi tanquam cum Episcopo, quem Apostolus de-
bitorem vocat sapientibus & insipientibus; &
vult attendere lectioni, exhortationi, doctrinæ, ad
prædicandum, arguendum, obsecrandum, incre-

Rom. J.

J. Tim.
4.

pandum. Sed vix vaum verbulum, ea de re profere-
ro, cum Cels. Vestra, & consilio, & re currentem
incitat, & vt saluari hoc latice sticulosa nostra
Polonia irrigaretur strenuè iuuat. Quod studium
Cels. Vestra, postquam ego vidi, dici non potest,
quantopere gauisus fuerim. Sciebam enim talem
esse debere Episcoporum occupationem, qualem
Paulus in Actis ostendit, vt nihil subtrabant vi-
lium, quominus anuntient omnibus, & doceant
publicè, & per domos: sciebam Episcopos immita-
tores esse debere Dei: qui apud Isaiam vocat se
Dominum docentem vtilia. Quid autem doctu vi-
lius charitatis doctrina? ascensu inquam illo pur-
pureo, quo ascenditur ad ferculum pacifici eter-
niq̄, Salomonis? Legimus in Historiis veterum, He-
liodorum Tricensem in Thessalia Episcopum, à Sy-
nodo prouinciali exautoratum, quod amatorios
libellos à se compositos, & iuuenum noxios moribus
igni consumptos nollet abolere; & apud Gregorium
Magnum fulmina illa, qua promit in Desiderium
Episcopum Galliarum, quod Grammaticam doce-
ret, nugis ac secularibus litteris studeret. At in
Cels. Vestra, integerrime & optime præsul, Polonia
nostra simile quid nunquam reperiet (etiamsi Di-
ogenis lucernam accendat) cuius vita seria, lectio
seria, otium in negotio, mensa in sapientia caelesti.
Licèt enim libellus iste amorem spiraret, amor ta-
men iste nemini scandalo est, nemini offendiculo.
O vtinam omnes vulnerentur ista charitate, om-

nes lans

A. Ct. 20.

Isai 48.
17. Can.

Nice-
phor: &
Histor.
c 34.

Georg
lib. 4.
Epistol.
48.

nes langueant, omnes deficient, & nihil aliud cogitent loquanturq̄, nisi Dominum Iesum, amorem suum crucifixum: *minora mala orbis iste noster Sarmaticus afficeret: & facilius ab istis naufragis Reipub. quæ toties cum summo dolore nostro afficimus, liberaremur. Nunc sedissimis, & spurcissimis voluptatibus morem gerimus, ambitioni, scilicet & avaritia, & iam perimus, nisi de alto nobis succurritur. Eamus pro virili nostra contrà, & arma militiæ nostræ, non carnalia, sed spiritualia sumentes, militemus in illis bonam militiã, vt in die illo repositam nobis capiamus coronam, quam reddet nobis iustus Iudex,*
& agonothetes noster Christus
I E S V S.

143

Interpretis eiusdē libelli An-
tonij Hemertij, Canoni-
ci Regularis prope Endouiam.

Ad candidos lectores.

 Vum mundi huius visibilis fabri-
cam omnibus numeris suis absol-
uisset architectus Deus, quū cœ-
los, terras, maria & quicquid his
continetur, ex nihilo produxisset, vt egre-
gium aliquod adhuc sapientiæ suæ specimen
exhiberet, microcosmon hominem creare
instituit, secundum corpus quidem terrenis
brutisq; animantibus non omninò futurum
dissimilem: at verò secundum animā non
cœlis tantum, sed ipsis adeò cœlestibus spiri-
tibus vel parem, vel certe haud multò inferi-
orē. Nil enim habet vniuersa hæc mūdi ma-
china, quod humanæ animæ digne conferri
queat, non aurū, non argentum, non ignem,
non solem etiam ipsum, qui iubare suo splē-
didissimo totum lætificat orbem: quoniā ea
omnia & verbo dumtaxat creata sunt, & hu-
manis vsibus perpetuo iussa deseruiunt.
Quod si non aliunde, certè vel ex ipsius ho-
minis mirabili conditione perspicuū esse po-
test. Quum enim reliqua omnia solo verbo

PROLOGVS.

suo ex nihilo produxisset Deus, dicente Da-
 uide. Ipse dixit & facta sunt, ipse mandauit
 & creata sunt: ad hominis creationem solici-
 te nimis atq; consultò quasi rem arduam ag-
 gressurus vniuersitatis conditor accedit. Non
 verbo dumtaxat ait: Fiat homo & factus est
 homo, sed primò materiam constructioni
 eius necessariam præparat: deinde inspirans
 ei spiraculū vitę ad formam primę ac prin-
 cipalis pulchritudinis, eius coaptat similitu-
 dinem. Faciamus inquit hominem ad imagi-
 nem & similitudinem nostrā. Quam ob cau-
 sam? vt dominetur inquit piscibus maris, vo-
 latilibus cœli, & bestiis terrę. Sic homo non-
 dum creatus vniuersorum declaratur Do-
 minus, vt antea creatis rebus omnibus, in mū-
 dum ceu regiam suam iam probè exornatā
 introducatur. Id autem non aliā ob causam
 nisi ob acceptam Diuinę triadis similitudi-
 nem, qua sola rebus creatis iam immensum
 antecellit, vt meritò Deus quispiā terrenus
 sit æstimandus. Hanc verò Dei similitudinē,
 non in corpore, sed in animo gestat. Deus e-
 nim incorporeus quum sit, spiritusq; corpo-
 rea imagine effigiari non potest. Intus igitur
 in animi viribus est, vnde tantam sortitus sit
 homo dignitatem, nimirum in memoria, in-
 tellectu, voluntate, in quibus velut in imagi-
 ne thronoq; suo presens semper residēs De-

PROLOGVS.

us animæ aliquanto vicinior est, quam ipsa sibi. Pater omnipotentia sua memoriam replet, filius sapientia sua intellectū illuminat, Spiritus sanctus charitate sua voluntatē inflamat. Et sicut Deus pater, Deus filius, Deus spiritus sanctus est, non tamen tres Di; sunt, sed vnus Deus, tres habens personas: ita anima memoria, anima intellectus, anima voluntas, non tamen tres sunt animæ in vno corpore, sed vna anima, tres habens dignitates, & in his tribus Dei imaginem, & similitudinē mirabiliter gerens. Hanc Dei imaginem nostra peccata deturpare quidem possunt, delere non possunt. Immota quippe semper in nobis Dei manet imago, in piis pariter atque impiis hominibus tametsi diuersa ratione. Nam pij limpidissima Dei sunt imago, impij verò & ipsi quidem imago quædam Dei sunt, sed obscura ac defœdata. Tam fortiter etiam, tamquæ amanter (quam semel sua insigniuit imagine) humanam animam veluti sponsam suam complectitur Deus, vt nulla eius peruersitate, nullo inde pacto deturbari queat. Porrò ipsa ad Deum sponsum suum cuius imaginem refert, tantò vicissim studio nititur ac tendit, vt nihil eam in hoc mundo explere, nihil exaturare valeat, nisi solus creator DEVS, summe bonus, incircumscriptus, immensus. O verè

præ-

PROLOGVS.

præstantem istam animæ dignitatem, quam vniuersæ huius mundi illecebræ afficiunt quidem, sed non reficiunt, quam cunctæ voluptates irritant potius quam exatiant, quàm omnes creaturarum blanditiæ esurientem sitientemque derelinquunt, cuius inexplebili capacitate totus terrarum orbis angustus est, cui autem solus creator sponsus suus perpetuam consolationem, perfectam requiem & gaudium nullo felle tinctum præstare potest. Quicquid enim præter creatorem suum anima in se recipit, quicquid præter sponsum amplectitur, seductorium est vanum est, plusque aloes quam mellis semper habet.

Porrò vt de reliquis animæ potentiis si-
leam, quis mirabilem corporis compositi-
onem sermone vlllo enarrare sufficiat? Quis
referat quomodo prudentissimus creator
duas hæc naturas (corpus inquam & a-
nimam) sibi per omnia contrarias, tanta
necessitudine, tantoque fœdere coniunxe-
rit, vt diuelli ab inuicem sine maximo do-
lore non possint? Postremò erectus iste cor-
poris status à terris ad cœlestia tendens, non
paruam præfert hominis dignitatem. Hoc
enim præ reliquis animantibus singulare à
Deo munus accepit, vt oculis cælum sem-
per suspicientibus nil præter cœlestia medi-

(5)

retur:

PROLOGVS.

tetur: terram autem, hoc est terrena omnia ex alto despiciens, pedibus præmeret, nihil humile, nihil sordidum mente ver-
saret. Et talis quidem ante lapsum hominis status fuit. Nam voluntatis siue rationis imperio sensus omnes, affectusque & vires circa vllam rebellionem sponte se submittebant. Ratio verò creatori soli parebat. Hinc illi imperturbata quies, gratissima concordia, pax firma, perfecta iustitia, summa innocentia, cordis puritas immensa, fœlix tranquillitas, tranquilla fœlicitas, & omnium denique virtutum atque bonorum abyssus inexhausta.

At posteaquam contempto creatore, serpenti malitiæ polytechno auscultauit, relictoque sponso suo adulterum diabolum recepit ac diuinum præceptum impiè præuaricatus est, omnibus hisce bonis misere spoliatus est, subitoque ex tanta gloria in tantam corruit malorum lernam, vt eundem vix esse hominem credas. Nam quæ pridem illi fuerant pacatissima, iam contra facta sunt perturbatissima. Caro enim immorigera, semper obstrepens & recalcitrans, reciproca illum (qua ipse creatori suo inobediens fuit) plectit inobedientia. Quid multis? Omnia illi plane præter votum, præterque animi sententiam e-

uene-

PROLOGVS.

uenerunt. Nam memoria pridem omni bono & summo bono referta, tantummodo obliuionis, non ex ane Lethæo, sed ex pomo illo vetito hausit, vt præter noxia & vana vix quicquam retineat. Intellectus paulo ante Dei cognitione mirifice illustratus, tanta iam cœcitate est inuolutus, vt vix parua quædam illius scintilla supersit, Voluntas summi & optimi creatoris charitate succensa, nunc peruersa, pro veris amplectitur falsa, temporalibus capitur, æterna negligit, carnalibus infimisque detinetur, repudiatis ijs quæ verè sanctum faciunt & beatum, vires omnes deordinatæ sunt, vixque vestigium aliquod pristinæ virtutis retinentes. Rex ratio abiecto sceptro, deposita corona regia, exutis regalibus insigniis, pudet dicere quam infimæ fœci, quam ignobili vulgo nonnunquam pare-recogatur. Ita nobilis illa creatura homo, qui pridem omnium creaturarum inuictum gerebat principatum, versutia diaboli subuersus miser, adeò semel omnia amisit, vt ne suis quidem integrum dominium retinuerit. Qui erectus corpore & animo, plane diuinum erat animal, nunc adeò incuruatur & humi repit miser, vt brutis propemodum coæquetur. Qui deinde ab omnibus iterum offensis semel purga-

tus

PROLOGVS.

tus per sanguinem redemptoris, perque fidem Christo initiatus ac desponsatus, tot iterum adulteria cum impurissimo diabolo commisit, vt nihil supra. Quid igitur? Num perpetuo in hoc tam fædo lapsu perseuerandum? nunquid qui dormit non adiciet aliquando vt resurgat? Si diabolus perdere potuit, Christus seruare non poterit? Et quidem multò amplius. Non enim sicut delictum, ita & donum ait Apostolus. Nam si vnus delictum multos perdidit, multo magis gratia DEI & donum per gratiam vnus hominis IESV Christi plures seruabit. Homo quidem suapte culpa ceciderat, sed suapte virtute resurgere non poterat. Opus fuit adiutore, opus seruatore Christo IESV, quo subnixus in pedes in pristinum gradum restitueretur. Erectus est, ablutus est, sanctificatus est. Vnus tantum iam scopus restat, vt ad pristinam dignitatem suam totis iterum viribus anhelet, vt ad sponsi prioris castum amorem veluti postliminio repedare studeat. At quo id pacto quam ordinatissime fiat, hic potissimum tradit libellus, in quo septem diuini amoris enumerantur effectus, qui sunt vulnerare, inflammare, languidam efficere, inebriare, soporare, liquefacere, coniungere amantem animam Christo spon-

Psal. 40

Rom. 5.

PROLOGVS.

sto sponſo ſuo. Cæterum quemadmodum nihilcum amaracino ſui: ita ſuillis moribus hominicum hoc ſancto caſto, ac ſpiritualli amore nil plane eſt commercij. Quid enim carni & ſpiritu? quid Chriſto & Belial? Animalis homo inquit Apoſtolus non percipite ea, quæ ſunt ſpiritus DEI. Stultitia ſiquidem eſt illi, nec poteſt cognoſcere quod ſpiritualiter diiudicatur. Proinde mei ſimiles tepidi ac animales, qui ab iſtius ſponſæ flagranti ſpiritualique amore diſ diapason abſumus, imò qui huic ex diametro contraria gerimus, ac ne per ſonnum quidem quid ſit amare Deum guſtauimus, noſtra ipſorum peccata plangere potiùs, quam ad ſponſi thalamum per rumpere debemus: quo ſalutari iterum lacrymarum lauachro abluti, ac ab inordinatis erga creaturas affectibus depurati, vni creatori ſolide inhæreamus, ſponſum noſtrum Chriſtum ſequentes quocunq; ierit. Hoc vobis caſti amoris nectar propino lectores chariſſimilatio inditum caliculo. Quod ſi grati eſtis, obuiis manibus amplexati, læto haufu in pectora demittetis, Sin ingrati, ob vaſculi continentis vilitatem, ne quæſo precioliſſimum nectar reſpuatis, neu amabilem iuſtum Amantis animæ libellum, ex mero vobis amore do-

2. Cor. 6

1. Cor. 2

natum

PROLOGVS.

natum morositate inimica alpernemini. Huius autor mihi quidem vir pius, satisque in scripturis videtur exercitatus. Verum si quid hic fortè in contextu ipso tortum, hiulcum, aut alioqui parum cohærens offenderitis, interpreti nihil imputandum, qui rogatus amicis morem gessit, ac alieno in opere Aristarchus nimium oculatus esse noluit. Nam & si in plerisque id sedulo conati sumus, haud tamen in omnibus. Quicquid autem præstiterimus, quantumue lucis & gratiæ nostra attulerit distinctio, ex collatione melius liquecet. Qui in simili arena aliquando fuerint luctati, nobis æquiores erunt, inexpertis & rerum imperitis nihil rectè dici potest, multò minus maleuolis calumniatoribus, qui etiam rectè dicta in peiorem semper partem detorque-re solent. Vobis autem candidi lectores hoc sit meæ ergà vos dilectionis mnemorsynon, pignusque sempiternum. E nostro Dumeto Deiparæ virgini sacro prope Endouiam.

QVOMODO SPON-
SVS AB ANIMA DIV QVÆ-
SITVS IN MVLTIS, IN VNO
tandem inuenitur.

SCRIPTVRARVM CATE-
CHESIS NVTRIX, AMANTIS ANI-
mæ eidem in thalamo deuotionis assidens,
suum ita sermonem auspicatur.

Scio equidem charissima mihi filia (vt ve-
rè inquit Hugo) cor tuum a deo nobile te-
nerumq; à Deo creatum, vt sine amore
nunquam esse queat, quin aliquod semper obiectum
habeat, quo sese oblectet, cui inhaereat. Itaq; te ro-
gatum velim, vt quo nunc potissimum cordis tui
desiderium feratur, mihi enarres.

Amans animam.

EIA dulcissima, inquit nutrix, omnium
arcanorum meorum vnicè semper con-
ficia, equidem vti soleo, mentis meæ ab-
ditissima quæque penetralia lubens tibi indi-
cauero, adeoq; nulli libentius clariusq; atq;
tibi. Imò ipsa te obsecro, vt audire velis, vtq;
vniuersum istud cogitationum mearum pō-
dus, in tuum mihi liceat sinum effundere,
id misero cordi meo voluptati erit non exi-
guæ. Sanè, vti asseris mea nutrix, ita est,
nec diffiteor, cor humanum sine amore nun-

B

quam

quam esse posse, ut etiam si velit, amore tamen vacare, penitusque otiosum esse nequeat: semper vero re aliqua detineatur, occupeturque necesse est. Atque istuc ipsum est quod iam usque adeo deploro tibi; conqueror, cor videlicet meum nimis inde inquietari maestumque potius quam laetum effici: Crebro namque mihi verba data comperi ob maximam instabilitatem illius, quod unice mihi elegeram, ac in quo solo conquiescere videbar. Nam per illius separationem aut interitum, omnis illa cordis mei oblectatio dicto citius aufugit. Unde tanta saepe calamitate afflictioneque distorta fui, ut vix ipsa iam sciam cui innitar, rursus inde mihi plus alios quam mellis propinandum reformidans.

Nutrix script. Catechesis ait.

Ita profecto tibi nunc accidit filia atque solent iis, qui mentem suam alicui rei mutabili ac transitoriae addixerunt, qui se misere semper deceptos inveniunt, quoties mutatur id, quod mutabile est, quoties transit, quod transitorium est, quoties alteratur, quod alterabile est. Nam quemadmodum auicula identidem effugata alium atque alium sibi ramulculum cui insideat circumspicit: ita isti novas subinde creaturas in quibus conquiescant, quibus sese oblectent peruestigantes, solidam tamen immutabilemque quietem consequi nunquam

quam poterunt multis interim gemitibus & querelis mutabiles istas rerum vicissitudines prosequuntur. Nec illepidè in te quadrat, ô spôsa, quod in Marthâ quondâ torlit Dominus dicens: Martha Martha sollicita es, & turbaris erga plurima, perinde ac si diceret: Diuersa expetis & varia sectaris, quibus reptis, nil aliud præter inquietudinem meam, sensuum tumultum, cogitationum euagationem, spiritus impuritatem haud profectò mediocrem reperisti. Quum verò amiseris (semel enim omnia tandem deserantur oportet) quid aliud quam gemitus, mœores & vitæ denique tædium remanet. Martha inquam vnum tibi est necessarium: id vnum ceu optimam partem elige, quæ tibi auferetur nunquam. O anima id vnum tibi consulo eligendum.

Luc.ro.

Amans anima.

Narra, quæso te mea nutrix, quod tandem vnum istud sit, quod præ omnibus necessarium, præ omnibus adamandum, mihi (vtrius assersis) nunquam sit auferendum? O me felicem si id assequi queam, tum demum benè pacata conuiescerem, quæ alioqui multis sæpe querelis prosequuta sum, id mihi auferri, in quo consolationem spemque meam vniuersam deposueram.

Nutrix.

Id quidem facilè tibi monstrauiero filia. Atqui necesse est, vt omnes primùm cogitationes, omnes sensus (quos longè latèque ceu canes venaticos feram cordi tuo desideratam captantes, passim euagari permisisti) iterum recolligas. Proinde buccinam liberi arbitrii tui clange, distractas omnes cogitationes cõuoca, easque penes te contine.

Anima.

Enitar pro viribus.

Nutrix.

Nosti ni fallor filia, si quis infra se, hoc est, infra dignitatem suam aliquid amat, hunc suæ maiestati iniuriam facere; ipsumque se dehonestare. Quemque enim sibi similem aut parem amare decet, vbi vero parilitas aut similitudo nulla est, quo pacto amor ibi diu permanere possit? Si teipsam ignoras ô pulcherrima mulierum, inquit Salomon: spiritus es, & quidem immortalis, incorruptibilis, conformis imago creatoris. Si igitur quippiam visibile, audibile, transitorium amas, temetipsam dehonestas, ac plane ab innata tibi nobilitate degeneras. Non decet hoc tuum statum, non conuenit dignitati tuæ. Rationem huius quæris? Audi: Nihil visibile & corporeum exlatiare te sufficit. A-

deo nam-

ANIMA.

deo namque vasta ac sinuosa est spiritus tui
capacitas, vt eandem nihil exfatiare queat,
præter vnum. Id vnum ô anima tibi maximè
necessarium est, Id vnum à nullo tibi aufe-
rendum est. Ad istud vnum solum creata es
cognoscendum, cognitumque amandum, a-
matumque possidendum, possessoque in sæ-
cula fruendum. Id inquam vnum est, in quo
solo (ceu in diuinæ quodam copiæ cornu)
abunde omnia reperias, quæ maximo labo-
re hæctenus in aliis frustra inuestigas. Vni-
uersa licet assecuta fueris, hoc vno frustrata,
nil plane quod te exfatiare pacatamque red-
dere queat, inuenisse putanda es. Quocunq;
manum tetenderis, vmbra capies, nisi ad
hoc vnum porrexeris. Nam quemadmodum
qui in flumen collapsus, apprehensæ manu
arundini inniti ac emergere voluerit, frustra-
tur, non illum saluat arundo, sed protinus
contracta, in profunda præcipitem abire per-
mittit: ita & tu, ô Christi sponsa anima Chri-
stiana, si alicui creaturæ præterquam huic
vni adhæseris, veluti fragili arundine appre-
hensa cito destitueris, non tecum res illa per-
manebit, non te tutabitur. sed in aquam tri-
bulationis ac miseriarû submergi permittet.

Anima.

Oracula mera sunt quæ prædicæ dilecta

nutrix. Huiuscemodi enim fallaces illecebras impudens meo malo non semel sum experta. Verum si hoc vnum summè necessarium me plene (vti promittis) exsatiare sufficiat, tum demum me reperisse gaudebo in vno, quod in omnibus hactenus frustra fueram scrutata.

Nutrix.

Quantum te noui filia, si pro tui cordis desiderio sponsi eligendi optio tibi daretur, summa profecto potentia, summa sapientia ac forma præditum eligeres. Quid si ego nunc talem tibi sponsum, qualem nec somniare quidem auderes officiosa commonstrem? talem inquam qui tribus hisce (quas memoravi) virtutibus abunde sit ornatus, cui imperium sine fine manet, cuius regnum tripartita distinctione vniuersa continet: suprema, media, infima: cuius regnum cœleste pariter ac terrenum, spirituale ac corporeum. Eius potentiam si nosse velis, immensam istam cœlorum machinam contemplare, ac si lubet interroga. Quis te o nimis stupendum opus creauit? Interroga solem, lunam, stellas, quis conditor vester? Vna omnes (ni fallor) voce tibi protinus respondebunt: Ipse fecit nos, & non ipsi nos. Porrò hic ipse est, filia, quem tibi nunc consulo eligendum spon-

sus tu.

Potētia
sponsi.

Psal. pp.

fus tuus. Quis humana corpora tam artificiose formavit? quis membrum membro, iuncturam iuncturæ aptissime ac decenter coherentem copulavit? Ad hæc tuam ipsius animam attende, quis te tam nobilem, tam ornatum creaturam, memoria, intellectu, voluntate pollentem condidit? Postremò sublimem illam angelicorum spirituum naturam contemplare, qui simillima sunt imago sanctæ trinitatis, & forma proxima creatori. An non iste qui tam nobiles, tam præclaras creaturas solo verbo produxit ex nihilo, merito omnium tibi potentissimus videtur?

Sapientiã eius scire cupis? attende quàm prudenter omnia in suo ordine & harmonia conseruat. Opus eius, opus æternum est. Solis claritas nunquid per tot sæcula illustrans vniuersa, vel pilo inde imminuta est? nõne eodem (quo in suæ creationis principio) fulgore radiat? Nonne ab exordio vsque in præsentiarum micant sydera, fluunt ac refluent maria, spirant venti? Nonne adhuc calorem lucemque præstat ignis, refrigerat aqua, dies nocti, nox diei succedit? Omnia per ineffabilem sapientiam suam disposuit in pondere, numero & mensura. Et omnibus consummatis vidit Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Quid multis moror? Etiam id quod suapte culpa perditum, deforme ac in-

Sapientia spon-
si.

Sap. 33.

Gen. 1.

nordinatum fuerat effectum, sua sapientia prudentissimè restaurat, ac in ordinem redigit.

Forma
sponsi.

Formam eius audire delectat? Adeò formosus & pulcher est sponsus tuus, vt pulchritudinem eius sol & luna mirentur. Imò si suam ipse venustatem exerere, mundoque manifestare vellet, sol iste obscuraretur, luna non daret lumen suum. Quod si solem, si lunam, flores, herbas, reliquasque formosas & lepidas creaturas interrogas: Vnde vobis hic decor, hæc formæ venustas & excellètia? Illico respondebunt: Nostram quid intueris ò sponsa ac obstupescis pulchritudinem? Exiguum est omne quicquid in nobis decoris existit: si conferatur illi, à quo solo omnis iste noster decor, ornatus omnis processit. Qui licet splendidus videatur oculis intuentium, reuera tamen ad illius sponsi tui decorum collatus, sordescit penitus, multoque minor est quàm exigua aquæ guttula ad inexhaustam oceani vastitatem. Nam is qui nobis hanc formæ venustatem est largitus, haud dubie infinitis nominibus ampliorem sibi reseruauit. Quem admodum ij, qui immensa frumenti horrea habent reposita, paucula aliquot grana in vasculo foris venalia exponunt atq; ostentant, vnde conijciant emptores plurima in ipsis adhuc penetralibus cui-

cunq;

cunq; petenti reſeruata: ſic monarcha omnium Deus exiguam quandam creaturis ſui decoris particulam impertiit, quo te ad ſuum inde amorem pelliciat, Dum videlicet attendis, eum adhuc longè copioſiorem pulchritudinem poſſidere in ſeipſo, quam tibi hætenus in creaturis oſtentauerit? Quam profectò tum demum exertè tibi reuelabit, quum in cellam ſuam vinariam, in thalamum inquam ſuum te ſponſam, ſibi gratiſſimam, introducet, feſtiuiſſimas ac regales tecum nuptias peracturus. O Dei ſponſa amans anima, ſi eximium videre decorem concupiſcis, ſi melodiæ dulcedinem auribus percipere iuuat, ſi blanda colloquia, gratos odores, ſuauiſſima bellaria appetis: vniuerſa hæc in omnium creatore ſponſo tuo inuenire licebit tantò excellentiora, quantò à creaturis creator diſtat & omnia excellit. Quum igitur omnia quæ appetis deſiderabilia, in hoc vno reperire queas, ſi alibi boni quippiam deſiderabilisue quærendum exiſtimas, toto quod aiunt cælo aberras, falleris, fruſtraberis, nec vnquam voti compos eris. Quandoquidem vbi quærendum non eſt quæritas, mella in arundine, margaritam in ſterquilinio ſcrutaris. Proinde id vnum tibi ſedulo contulo perquirendum, quod Moſi quondam Deus promiſit dicens: Ego oſtendam tibi omne

Exo. 33.

bonum, quo reperto omnia bona reperisti.

Anima.

Iam me miseram hæcenus plane seductã fuisse comperio fidelissima nutrix, dum toto studio extra me stolidam quærito, quod intra me, si scrutata fuisset, facillime inuenisset. Quid multis? tanta de hoc mihi nunc sponso prædicas, ut mens mea in suum iam amorem tota rapiatur adeoque inflammetur. Quis enim cum qui omnium est potētissimus, sapientissimus, formosissimus non adamet? O utinam digna essem hunc mihi habere sponsum, hunc ardentissimo amore diligere, ac vicissim ab eodem diligi, verbis, nutibus, donariis, & gratissima eius familiaritate perfrui.

Nutrix.

Ingentia optas filia, nec ambigo te aliquãdo adhuc consecuturam quod optas, tametsi non adeò propere. Pusilla enim auicula, pusillum prius nidulum construit, nec citius euolare festinat, quam pennis sufficienter conuestita, atque adornata fuerit. Assuero Regi non protinus ut adducta fuit, copulata est Hester regina, at qui diuturno prius tẽpore præparanda, polienda, comenda, crebro abluenda, pretiosis aromatibus ac suaueo-

Hest. 2.

lenti-

lentibus vnguentis permollienda erat, ac sic demum nitida ac delibuta ad regem introduci digna fuit.

Anima.

Quod adeo temere tanta postulare præsumpsi, dilecta nutrix, amor in causa fuit, amor pudere nescit nec amati maiestatem attendit. Nam quemadmodum tribus quondam lanceis Absalon in pectore confossus fuit: ita cor meum per sponsi istius potentiam, sapientiam, formamque eximiam ceu tribus quibusdam lanceis grauissimè est sauciatum. Siquidem insensata nimis, ac truncus verius quam homo essem, si tam potentem tam sapientem, tam formosum sponsum non adamarem, quum hæc tria (vt dixi) alibi diu quæsitæ, in hoc sponso abunde nunc repererim. Gaude itaque & exulta anima mea, quia nunc tandem inuenisti in vno, quod frustra hæctenus in omnibus quæsisti.

2. Reg.
18,

QVOMODO ANIMA SPONSVM
quærens, amore vulneratur. Primum
charitatis opus.

SIC anima per recordationem potentiaë,
sapientiaë, formæ, sui sponsi amore saucia,
quanto crebrius eadem reuoluit, tantò
profundius vulneratur, ampliusq; adhuc

eadem

eadem recogitando vulnerari appetit. Hoc quippe vulnus non abominabile & latum, sed amabile & lætum vulnus est. Non enim habet amaritudinem conuersatio illius (ait Sapiens) nec tædium conuictus illius.

Sap. 3.

Primum opus siue primus charitatis effectus est vulnerare amantem animam, vt vere dicere possit Vulnerata charitate ego sum. Porro ea dicitur anima vulnerata, cuius cor apertum est semper coram Deo. Soror mea, amica mea inquit sponsus, aperi cor tuum mihi, ne sinas me diu foris persistere: leuiter pulso, aperi mihi ostiolum cordis tui. Cor vulneratum cor est apertum. Cor vulneratū est quod se totum ad sponsi amorem sentit permotum. Quisquis læsionem aut vulnus aliquod in corpore occultum gestat, nullibi quiescere, nusquam commode sedere potest. Nunc surgit, nunc residet, sed vbicunque sederit parum commode sedet ad votum suum. Haud secus vulnerata charitate anima quicquid viderit vel audierit, vbicunque fuerit, si nulla illic dilecti sui fiat mentio, solae temporalia ventilentur negocia, parum sibi placet, imò totum ceu nugas, Sicalq; gerras despicit, semper cogitans cum Dauide: Narrauerunt mihi, inquit, fabulationes sed non vt lex tua. Adhæc homo vulneratus, præter vulnus suum, cogitat nihil. Nam & vulgo

Psal. 118

dici-

dicitur, & reuera ita se res habet: Vbi dolor ibi manus, vbi amor ibi oculus. Sic vulnerata charitate anima, suum semper vulnus, pariterque illum ob cuius amorem vulnerata est, cogitat. Si quis vulneratum colloquendi gratia accesserit, vulneris sui protinus mentionem faciet eger, & inde vicissim verba facere accedentem oportebit, si modo gratus ei collocutor esse voluerit. sic amore lauciam animam quisquis alloquitur de suo illam dilecto alloquatur, aut alioqui ceu nugator fabulosus protinus exsibilabitur. Porro si & is collocutor eodem confossus est amoris iaculo, dici non potest, quam melliflua tum de suo inter se dilecto colloquia misceant. Nil ibi auditur, nil spirat nisi dilectio mera. Quæ admodum puellæ compares quum forte inter se conueniunt, de sponsis & amoribus suis totos dies garrientes tædium nullum capiunt, non aliunde audire, non fabulari delectantur: ita Christi sponsa amore faucia, de suo dilecto, sui que cordis amore perpetuo colloqui, perpetuo audire desiderat, idque quouis etiam nectare & ambrosia suauius sibi esse existimat. Vbicunque nouerit de suo quippiam dilecto referendum, neglectis omnibus eo properat, expleri non potest, satiari non potest. Multa patienter audit, ut inter multa spiritualis amoris, paucula saltem quædam

quædam percipiat. Cogitare de dilecto ingens illi iubilatio, maximaque cordis voluptas. Loqui de dilecto mel illi in ore, audire quippiam de dilecto melos auribus gratissimum. Imo quanto plura de suo isto dilecto vel audiat vel loquatur (vt mos est amanti- bus) tanto grauius semper vulneratur, grauiusque adhuc vulnerari gaudet. Non enim corporalium instar vulnerum cruciant, sed delectant hæc vulnera. Cordis sui vulnera sponsam in rebus vanis, mundanis, sensua- libusque quiescere non permittunt, sed vt de se testatur ipsa: In lectulo meo per noctes quæsiui quem diligit anima mea, quæsiui & non inueni. Quæsiuit à singulis forte sibi ob- uis, Num quem diligit anima mea vidistis? Quæsiuit à custodibus ciuitatis, num quem diligit anima sua vidissent? Atqui custodes pal- lium illius tollere conabantur.

Cant. 3.

In lectulo suo, hoc est, in voluptatibus huius mundi, carnis propriæ, in obsequen- do voluntati suæ non inuenit sponsa quem diligit anima sua.

Per noctes, hoc est per crassas ignorantie tenebras, vbi nescitur, non inuenitur spõsus. Quem si inuentum cupit, prius eum deside- ret prius agnoscat oportet, quis, qualis, & quantus sit.

Num quem diligit anima mea vidistis? in-
quit.

quit. Non indicat quis sit, nomen illius non edit. Si quidem quem probè cognitum ipsa semper in animo versat, quem in sui cordis intimis penetralibus totum gestat, quem solum perpetuò amat, hunc itidem ab omnibus passim agnosci, ab singulis æque atque ab ipsa adamari existimat. Deinde ad custodes ciuitatis progressa illico vulneratur. Custodes sunt Prophetæ, Apostoli, Euangelistæ, sollicitis semper excubiis sanctam Ecclesiam custodientes, qui tam certa illi de suo sponso perhibent testimonia, tantisque illum effertunt preconiiis, vt quæ prius vulnerata accesserat, postmodum longè grauioribus saucia vulneribus abscederet. O amans inquit anima, si tuo præ omnibus dilecto placere appetis, pallium mundanæ vanitatis, sensualis affectionis humanique fauoris ortus abiicias, certo persuasa, vniuersum amicarum sponsi ornatum intus in animo repositum. Nam etsi sponsum forte coram te transeuntem conspiceres, tot onusta vestibus, tot curis occupata, tot inuoluta negotiis, quo pacto post ipsum in odorè suorum vnguentorum procurreres? Celeriter admodum & ocyor Euro præteruolat, tu nisi valde expedita, ac ab omnibus quæ mundi sunt plane nuda, subsequi præcedentem minimè valeres. Abiecto igitur hoc inutili pallio, veste

inno-

Psal. 44.

Can. 1.

innocentiæ ac pristinæ simplicitatis amiciaris.

Auditis ergo præclaris illis suauibusque custodum de sponso suo testimoniis, vulnerata inde discedens amans anima, vestem sensuallis affectionis (vt aliquanto alacrius ad inuestigandum dilectum procurrat) quantum potest abiicit, quemuis forte sibi obuium de suo dilecto interrogat, Num quem diligit anima mea vidisti? Creaturas aliquas conspicata, protinus illi in mentem venit dilecti sui, qui & has & omnia pariter creauit ex nihilo. Si formosa aliqua contuetur, si audit sonora, mox ita secum cogitat. O quam decorus, quam dulcis, sonorus & tinnulus est is quem diligo sponsus meus, à quo omnis hic decor, suauitas vniuersa processit. O quanto gestirem gaudio, si præsens præsentem intueri, si dulcia verba miscere, si amplecti liceret: profectò tenerem, nec vlla à me ratione dimitterem. O quando veniet dies illa, ô me fœlicem, quum id accipere merebor. Valeat interim quicquid in mundo volupe est, abnego, execror, detestor omne solatium, sordet omnis voluptas donec veniat dies illa.

Sic ex omnibus creaturis vulnerata discedit amans anima. Quicquid enim in creaturis est amabilitatis, decoris & gratiæ præsefert ac veluti per transfennam ostentat supereffluentem illam gratiam, amabilitatem & decorê,

quæ

Cant. 3.

quæ cuncta in omnium conditore excellenter existunt.

QVOMODO ANIMA AMORE
inflammatur, secundum charitatis
opus.

IAM vero sic amore saucia amans anima, nullum mundanæ voluptatis cataplasma vulneri suo imponendum curat, non humanæ affectionis medicamenta quæritat, probè gnara, huiuscemodi fomentis cordis sui vulnus minimè curandum. Neminem omnium quærit, de nullo interrogat alio, nisi de solo dilecto suo. non quidem vt suum curet vulnus (quod nequaquam exoptat) quin potius grauioribus adhuc vulneribus sauciari appetit. Ideoque de solo dilecto, quò pluribus ab eodem vulneretur, interrogat, non ignara, amoris fruitione non extinguì sed ardentius accendi desiderium, sed cor ipsum magis inde sauciari, adeoque rapi in amorem dilecti. Ac proinde graues gemitus profunda que emittens suspiria, nutricem suam ad tempus ab ea digressam, nunc iterum sibi exoptat præsentem, quæ protinus reuersa, ita inquit.

Nutrix.

Amantissima filia quid tecum iam agitur?
Cor tuum amore pridem saucium qui valet?

Anima.

Mea Nutrix vbi quæso hæctenus delitui-
sti? vbi tam diu morata es? cur me miseram
(quæ præter te, cui omnes cordis mei ætus
committam, habeo neminem) in hoc rerum
statu tam calamitoso, solam relinquis? Nunc
sane iterum tecum loqui desidero.

Nutrix.

Quod te solam conquereris derelictam fi-
lia, ideo factum noueris, vt interim soli spõ-
so sola familiarius aliquandiu colloquereris.
Sed nunc effare, quid cor tuum angustia
premit.

Anima.

Tribus illis quas supra memorauî lanceis,
sponsi videlicet potentia, sapientia, forma,
opidò me vulneratam comperio, adeo vt
miro quodam mentis ardore in illum tota
rapiar, illum solum concupiscam, solum de-
siderem. Quod ingenuè tibi fateor mea nu-
trix. At proh dolor hæc eadem quæ illum
mihi tam gratum, tam amabilem reddidê-
re, nunc vicissim me ab illo deterrent, me-
que mœrore afficiunt, dum illius infinitæ
potentiæ meam confero fragilitatem, illius
inexhaustæ sapientiæ meam insipientiam, il-
lius admirabili formositati meam oppono
defor-

deformitatem. Protinus enim me tanto, imò longiori ab eo distare conspicio intervallo, quam distat ortus ab occidente, cœlum à terra. Vereor itaque ne imparem, mihi que longè dissimilem adamans, nulla eius vnquam amicitia, societate nulla fruar. Neque id iniuria. Quandoquidem tanta est mea fragilitas, vt quantumuis enitar, vix tamen cum magno labore boni quippiam perficere, virtutisque operam dare valeo. Et vt reliqua subdiceam, si mentem meam vel pululum sursum ad Deum subleuare conor, è vestigio priusquam sentiam, deorsum me rursus collapsam intueor. Conqueritur Sapiens septies in die cadere iustum: at quantò id verius ipsa conqueri possum? Cordis enim mei nauicula, sæpius, proh dolor, per carnis æstû mundi vento vehitur, ac subinde impellitur, imo retrocedit potius quam proficit. Quandoquidem pro vna cogitatione pia, decem nonnunquam illicitas admitto. An non igitur optimo iure metuam, ne immensa illius potentia insignem meam fragilitatem aspernetur.

Pro. 14.

Deinde insipientia mea talis tantaque est, vt vilissima sæpenumero pro optimis summisque elegerim, adeoque pro re nihili salutem sempiternam amiserim, terrena potius quam cœlestia quæsiuerim, carnem sæpius

quàm spiritū, voluptuosa, sensibusque grata
potius quàm animæ salutaria, homines ma-
gis quàm vnicum sponsum meum Christum
adamauerim.

1. Pet. 1.

Postremò, dum illum formosissimum me
contra maximè deformem intueor, vah quā-
tò intus pudore suffundor, quæ in sacratissi-
mo bap̄tismatis lauachro, ab omnibus se-
mel peccatorum inquinamentis perfectè e-
mundata, pudet dicere, quam ignominiosis,
quam grauibus sceleribus, idque frequenter
meipsam stolidam iterum conspurcaui, velu-
ti sus lota ad volutabrum luti regressa. Heu
quantum cœni, quantum arenarum pedibus
meis adhæsit, quantum pulueris in faciem
meam insiliit, vt iam præter pulueres ac ter-
ram in me plane conspiciam nihil. Heu quam
frequenter in cloacam delapsa, parce admo-
dum sordes extersi atque elui. Metuo sane
ne non pauca adhuc in me purganda reman-
serint. Noui equidem me quondam formo-
sissimam, quondam mundissimam, maxime-
que elegantem fuisse. Nunc vero propheta
me territat dictum, quo ait: Homo cum in
honore esset non intellexit, ideoque com-
paratus est iumentis insipientibus & similis
factus est illis. Ecquid igitur mirum, si ob
hanc meam fragilitatem, insipientiam, de-
formitatem despecta, ac veluti tanto spon-
so indigna reiciat?

Psal. 48.

Nutrix.

Nutrix.

Ne desperes amantissima filia, Sponsus tuus neminem ex animo ipsum desiderantē, ex animo ipsum quærentem vnquam aspernatus legitur. An illum huius mundi potentibus, sapientibus, formosis (qui maximo supercilio ac fastu pauperes imprudentes, deformes omnes præ se contemnunt & abiiciunt) similem existimas? Nihil minus. Nam quo potentior, sapientior, formosior est ipse, eo magis tibi sperandum, vt inolita sua benignitate robustam, sapientem, formosam te efficiat,

Anima.

Maximo maius putarem, si de me vilissima ancilla vel semel cogitare dignetur tanta maiestas.

Nutrix.

An illum de te non cogitate existimas filia? Imo de te cogitavit priusquam te (quod nunc es) creasset. Et quicquid vspiam rerum cernis in mundo, propter te creauit.

Anima.

Propter me inquis creauit? Heu quantulum ego, cuius gratia tanta condiderit? Equid autem vicissim ego gratum illi exhibebo? Quid à me obsecro vicissim expectat ille?

Nunquid alicubi opera mea indiget ?

Nutrix.

Nequaquam ô filia. Siquidem nec in minimo, nec in maximo, illi quicquam præstare aut prodesse potes. Attamen tam inexhausta illius est erga te benignitas, amor tantus, ut vniuersa hæc (quæcunque videntur in orbe) gratis propter te creauerit. Terram condidit ad fructus cibosque tibi ferendos, aquam ad sitim tuam refocillandam teque mundandum, aerem ad viuendum spirandumque, ignem ad calefaciendum & illuminandum. Solem ut tibi luceret per diem, lunam & stellas per noctem. Animantia, ut suo tibi obsequio inseruiant, te pascant, voluntati tuæ morem gerant. Flores ut suo te colore odoreque exhilarent, herbas ut sanitatem, morbi que medicamina conferant egroto. Quid multis ? Omnium operum eius tu anima, tu inquam finalis es causa. Num quid igitur tui gratia tot ac tanta condidit, te veluti sua maiestate indignam aspernabitur aut floccipendet ?

Anima.

Multam hisce verbis verecundiam mihi incutis dilecta Nutrix, totoque medullitus rubore suffundor audiens tantam Maiestatem, non solum mei memorem, sed infini-

tas pe-

tas pene propter me condidisse creaturas. Quid illi pro omnibus istis officiosa retribuam? unde pensabo? quid à me pro his repetit ipse?

Nutrix.

Exiguum quiddam & quo nil pene tibi facilius filia, nimirum vt eundem qui sic te amauit, vicissim redames. Id vnum desiderat, aliud abs te repetit nihil, bonorum quippe tuorum non eget. Cor duntaxat tuum, amorem tuum, charitatem reciprocam flagitat.

Psal. 55.

Anima.

Ecquid autem ô Nutrix noster iste amor tanta Domino, gratificari, quid illi addere, quid demere potest? Aliquid profecto sic oportet, quod illi de nostro amore collubeat. Quod si nossem, tanta animi alacritate id perficere satagerem, vt nihil supra. Nunc verò ita mecum agitur: vt quod sanctus olim Antonius deplorauit, ipsa quoque conquerar dicens: Domine saluari cupio, sed non permittunt me cogitationes meæ.

Nutrix.

Desine filia. Nemo repente fit summus. Bona mihi spes affulget, breui bellissime tibi successurum.

Anima.

Atqui illius adhuc dicti tui mihi venit in mentem nec obliuisci possum, sponsum mea causa hæc omnia condidisse. Meritò sane cum intimo quodã amico suo dixerò : Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi? Væ miseræ mihi & ingrata, quæ etiam si quid illi dignum rependere velim, quibus aut vnde paupercula id sufficiã?

Nutrix.

Tolle querelas filia. Satis enim superque id quod abs te expetit, illi præstare sufficis. Nunquid in Euangelio inopem illam viduam duo tantum minuta in gazophilacium misisse audisti? Adeo certe inops nemo est, quin vel duo ista minuta, intellectum dico & voluntatem, possideat. Intellectu itaque tuo de illo cogita, voluntate ipsum desiderata Cogitationes adfectionesque tuas ab omnibus abstrahere creaturis, illique soli offer, qui cordis tui vnicus est thesaurus, gratius eidem præstare poteris nihil. Si tui gratia (voti profecto fecit) omnia creauit sponsum tuum, tu vicissim omnes cogitationes, omnia verba & opera tua ad ipsum dirige, quicquid agis ad illius voluntatem perage. O amans anima, omnium te creaturarum reginam constituit sponsum tuum, omnes per eum cre-

atura

aturæ tibi ceu dominæ suæ obsequuntur & inseruiunt: quas non alia de causa tot tamq; diuersas, tam magnas, tam splendidas, tam formosas condidit, nisi vt te ad sui amorem pelliciat. Si omnium creaturarum auscultare vocēs posses, suo quasque idiomate sic (ni fallor) ad te clamitantes audires: O sponsa Christi fidelis anima, nos penitus contemplare, immensumque illum nostri creatoris sponsi tui erga te fauorem, charitatemque in nobis agnoscens obstupesce, Is nos omnes ad tui solius ministerium vsunque creauit, in quo quidem illius iussioni lubentissime semper paremus. Dilectum tuum ô anima in nobis agnosce, eidem de nobis gratias age, nostro vt lubet seruitio vttere, ac tuum vicissim seruitium creatori repende, nequaquam propter nos, sed propter ipsum nos dilige.

Anima.

Hæc tua ô Nutrix dulcisona verba me mirum in modum exhilarant, vt merito dicam cum regio illo propheta: Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescit ignis. In meditatione inquam bonitatis, clementiæ, ac liberalitatis dilecti mei, qui hæc mihi vniuersa præstitit. O dilecte mi, ô sponse mi, ô dilecte votorum meorum, ô vnice cordis mei thesaure, quantum mihi di-

Pfal. 38.

ligendus es, qui tantum me prior dilexisti.
 O delitiæ cordis mei, quam lubens tua præ
 amore exoscularer vestigia, lubentius tamen
 pedes tuos, adhuc lubentius manus tuas,
 omnium verò lubentissime mellifluum il-
 lud os tuum. Cæterum quid ego vilis ancilla
 tam temere adeòque impudenter os illius
 osculari appeto, quem tremunt spiritus an-
 gelici, quem tota cœlestis reueretur curia?
 O mi dilecte ne quæso id egreferas. Ardor
 enim & amoris flamma, sese occultari non
 permittens, audacem me facit & improbã,
 ob immensa tua citra omne meritum digni-
 tatemque meam mihi abs te collata benefi-
 cia, adeoque cor meum totum in tui amo-
 rem succendit, vt cum humili quodam ami-
 co tuo eloqui compellar: Domine quis tu?
 quis ego? Quis tu? nimirum is cuius inscru-
 tabilis incomprehensaque est celsitudo ma-
 iestatis. Iudex quem omnes venerantur, a-
 dorant, colunt, quem tremunt ima tarta-
 ra, cui totus subiacet, obedit, procumbit
 terrarum orbis, in quo omnia consistunt ac
 dependent, à quo vniuersa & formam & vi-
 tam & subsistentiam habent, ad quem om-
 nia tendunt, anhelant, suspirant, is tu es
 Domine Deus meus. Porro quis sum ego?
 quem vsque adeo dilexisti, vt vniuersa hæc
 ex amore gratuito condideris. Quis sum
 inquam

Franci-
scus.

inquam ego, a quotu Domine amari ambis? Quis sum ego? cuius sponsus & vocari & esse gaudes, quamque eò honoris & sublimitatis euehere dignatus es, vt sponsa tua & vocari & esse merear. O illustrissima nobilitas, ô ditissima opulentia, ô pulchritudo formosissima, ardet te plane cor meum, a deòque ardet vt magis ardere appetat. Tu queſo illud ô sponse in tui castissimum amorem magis magisque inflammes, qui venisti in mundum ignem tuum saluificum missurus in terram, nil cupiens aliud, nisi vt accendatur. O quam suaue quam salubre mihi esset sic ardere. O dilecte nunc ita mihi tecum loqui liceat, quemadmodum duobus quòdam discipulis Emauntem proficiscentibus, quorum cor ardens fiebat, dum ipsis loquereris in via, & aperires scripturas, quibus facundus adeo comes factus fuisti in via, vt illos in tui amorem mirificè inflammares & notam illis gloriosam presentiam tuam manifestares. Si igitur & ipsa digna forem tales tecum sermones miscere, haud ambigo te maioris adhuc ardoris materiam cordi meo suggesturum: tametsi nunc quoque non mediocrem tui amoris calorem intra me æstuantem persentiscam, maximè quoties mecum reuoluo immensam illam erga me dulcedinem munificentiamq; tuam, qua quid-

quid

Luc. 12.

Luc. 24.

quid vspiam creaturarum in mundo existit, propter me indignam vilemque ancillulam tuam condidisti. Vnde tibi gratias ago, te adoro, laudo, benedico ex animo.

Sic ex continua diuinæ erga se bonitatis contemplatione in amorem sponsi magis magisque inflammata amans anima, ignis instar quiescere non potest, satiari non potest. Nam quemadmodum vbicunq; fuerit ignea flamma semper ardet, semper mouetur, nunquam quiescit: ita cor animæ amoris flamma succensum, ad Deum, adque virtutes omnes suapte sponte semper mouetur: & vel Gregorio teste nunquam est otiosum, operatur magna ubi est, si verò operari renuit, amor non est. Talis anima aut cœlestia contemplatur cum Magdalena, aut succurrendis proximi necessitatibus tota intendit cum Martha.

LUC. IO.

Secunda ignis proprietas est, vt in altum semper euolet, sursumque nitatur, ita ardens anima sursum semper tendit ad dilectum suum, ac ipsos quotidie cœlos per crebra ad Deum suspiria transcendit dicens: O vtinam istic essem. O quando veniet dies illa: ô dilecte mi quamdiu gratissima tua societate carebo?

Tertiò, Ignis humores omnes exugit, exuictosque consumit: sic amoris flamma in

corde

corde hominis exardescens concoquit & exiccat quicquid in anima corruptionis existit, ab omnibus eam inordinatis voluptatibus carnalibusque affectionibus depurans & emundans.

Quartò, Ignis ab auro, argento omnibusque metallis scoriam & spurcitiem cunctam separans, expurgat, nitidioraque illa quam acceperat, efficit: ita per amoris flammam anima, ab omnibus sese impuris hominibus, qui sponsi sui nec cognitionem, nec saporem aliquem habent, quique huius in ea amoré extinguerent citius, quam fuscitarent, sese segregans, illis duntaxat adhæret, qui paricum ipsa amore sponsum suum ardent, quærunt & inueniunt.

Quintò, omnia sibi vicina & apposita ignis calefacit, adurit, succendit: ita ardens anima vniuersos secum degentes diuini amoris igne quantum potest inuoluit, rapit, inflammat, vt sponsum suum, quem ipsa vnicè deperit, illi quoque secum diligant.

Sextò, Ignis ægrè admodum occultari potest: ità nec suum (quò intus vtitur) ardorem cælare anima nouit, dicente quodam Occultus longè magis æstuat ignis. Tali ardore succensus erat qui dixit: O vtinam omnia congelata hominum corda, in tui ò Deus amorem excitare, omnes diuinæ cha-

ritatis

ritatis tuæ ardore inflammare queam. Nam quemadmodum ex vna candela infinitæ succendi possunt: ita innumeras animas vna quepiam tali igne succensa inflammare potest.

A. 3. Hoc enim Petrus igne succensus, quinque hominum milia, vna penè hora in Dei amorem fidemque Christianam excitauit. Pape quanta is amoris flamma intus flagrauit, qui tot hominem milia tam subito igniuit? De sponsi quidem eloquio ita legimus, ignitum eloquium tuum vehementer, & seruus tuus dilexit illud. Id ita se habere perbellè norunt experti, illi nimirum quibus aliquando spōsi alloquio grataque familiaritate frui concessum fuit. Horum vnus, qui in montis cacumine, totos quadraginta dies dominico alloquio dignus habitus fuerat, ità ait: Deus noster ignis consumens est.

Deut. 4.
Pro. 30. Septimò, Salomone attestante Ignis nūquam dicit sufficit: ità amore ardens anima magis magisque adhuc ardere appetens, grato hoc ardore exfatiari nunquam potest. Hinc pius quispiam ità secum quotidie dicere consuevit: Nunc demum Domino meo ingenuè seruire aggrediar, qui tamen plurimis annis ardentissimo Deum amore adamauerat atque coluerat, verum hoc ille ardore sic delectabatur, vt ipsum in dies magis in se augeri exoptaret.

Octauò , In suam ignis naturam omnia
 transmutat. Si lignum , si pannum , si linum ,
 & stipulam in ignem coniicias , ignis natu-
 ram protinus accipiunt ac in eâ trãforman-
 tur: ità amore ardens anima ad amoris sui
 fomentum omnia conuertit. Si opima illi
 donaria conferantur à Deo , hæc Dei munifi-
 centia maiores erga ipsum amoris statim in
 ea concitat flammã. Si tribulationibus exer-
 ceatur , nihilo segnius diuinę bonitati atque
 pro maximis beneficiis gratias agit , qui per
 afflictionis huius fornacem , ab omnibus eã
 scelerum maculis expurgare dignatur in hoc
 sæculo , vt tantò clementius eidem parcat in
 futuro. Si peccatoribus indulgere ac misereri
 conspicit Deum , benignam eius miserationẽ
 maiori statim amore ac laude profèquitur.
 Si fontes punit Deus , hanc in ipso iustitię
 distriktionem adamat & amplexatur. Breui-
 ter quemadmodum apicula ex omnibus pas-
 sim flosculis suauissima congerit mella: sic
 ardens anima ex vniuersis ac singulis sponsi
 sui operibus , & laudis eius augmentum , &
 sui amoris elicit incrementum , inde ipsum
 vt Deum mirificè collaudens , ac vt sponsum
 dulcissimum magis eum ac magis propterea
 adamans. Quod expertus Apostolus Paulus ,
 non illepide dixit , electis omnia cooperari
 in bonum , dum scilicet virtutum protectus
 ipsis in omnibus augeatur. |

QVO-

Rom. 8.

QVOMODO ANIMA SPONSI
amore languida efficitur. Tertium
charitatis opus.

Post hæc reuersa Nutrix, sponsam ex Di-
uini erga se amoris contemplatione, be-
neficiorumque eius recordatione, nimio
illius amore succensam reperit, vnde haud
mediocri perfusa gaudio ita ait.

Nutrix.

Videris mihi, ô amans anima, ignitis illis
sponsi tui radiis tacta, totaque exæstuans,

Anima.

Tali inquam ardore ô mea Nutrix verba
illa tua hesternæ cor meum inflammârunt, vt
quiescere nequeam, nisi tuo rursus sermone
amplius inflammer.

Nutrix.

Atque ideò ad te reuertor filia, vt si opus
sit, maiorem tibi ardorem infundam. Dixe-
ram pridem, sponsum tibi suam potentiam,
sapientiam, formositatem in creaturis ex
parte subindicasse, quum tamen infinitis i-
pse nominibus potentior, sapientior, for-
mosior existat, quam vel sunt vel esse pos-
sunt creaturæ vniuersæ. Deinde adieceram
hæc omnia propter te creata, tibi que à Deo
donata. Nunc verò vniuersa ista non solum

tibi

tibi à Deo donata , verum etiam (quod omnem amorem superat) Deum ipsum sese tibi donasse assero , ne videlicet de illius erga te amore hæsites , sed te ab eo diligi , adeoq; supra modum diligi , secura confidas , maxime quum tam stupendum sui amoris argumentum tibi exhibuerit , vt sese tibi teque sibi , hoc est , tuum vilissimum lutum (naturam dico humanam) suæ diuinæ maiestati , ceu maritus & vxor in vnâ carnem coniuncti , copularit , similis tibi , tuæque consors naturæ effectus . Nam qui summus rerum omnium erat monarcha , omnium infimus factus est : qui opulentissimus , Iro quouis pauperior : qui suapte natura erat immortalis , propter te factus est mortalis : qui cœlestis , terrenus : qui honoratissimus , abiectissimus : ità vt vermis calcantium pedibus conterendus , & non homo videri possit . Laceram nostram tunicam induit , formam serui accipit , habitu inuentus vt homo , humillimè inter nos velut vnus quilibet è vulgo , velut omnium nostrum vilissimus seruus conuersatus est . Laboriosa itinera pedibus confecit , laboribus pluribus attritus , doloribus exhaustus fuit , non alia de causa , quam vt te , Anima , te inquam ouem perditam , in sudore vultus sui quæreret , quæ hætenus ab ipso profuga , & huc illucque vagabunda , per

Psal. 21.

Phil. 2.

D

varios

varios vitiorum anfractus turpiter aberrabas, prorsus ignara, quo vnquam pacto ad iter regium reduci posses, ni sponsus iste tuus plurimis molestiis & afflictionibus innumeris te diu quæsitam, in cruce tandem inuenisset, inuentamque in pristinum gradum restituisset.

Postremo vt te sibi arctissimo charitatis vinculo constringeret, teque ad suum amorem pelliceret, omnium quod habuit charissimum, corpus videlicet, sanguinem, animam & vitam denique suam pro te redimenda vltro exposuit. Quid an non igitur optimo iure illud in te torqueri posse videtur, quod sub figura vineæ populo quondã suo Dominus impropertavit dicens? Quid vltra debui facere vineæ seu sponsæ meæ, & non feci? Proinde si iterum, ô anima, ex te quærant filiæ Hierusalem, quemadmodum olim, dicentes: Qualis est dilectus tuus ex dilecto ô pulcherrima mulierum? Illico respondeas illis: Dilectus meus candidus est & rubicundus, electus ex milibus. Candidus quidem primo, ob incorruptam illam virginemque suam quam pro nobis assumpsit carnem: deinde etiam ob mundissimam suam castimoniam, quam ad mortem vsque illibatam tenuit: postremo ob vitæ quoque candorem atque innocentiam singularem.

Rubi-

Rubicundus verò ob amoris ignem ardentissimè in eo semper æstuantem: deinde etiam ob corporis sui indumentum sacrosancto sanguine suo respersum. Hinc olim apud prophetam interrogatus, Cur vsque adeò rubeum esset indumentum suum, respondisse fertur: Torcular calcaui solus. Eia igitur, fidelis anima, meritò iam dixeris sponsum tuum tui gratia rubicundum, electumque è millibus. Quotusquisque enim sponsus etiam è mille millibus electus, amicæ suæ gratia, suo se sanguine ita rubricari permetteret? Porrò si meritorium dignumque aliquid in te fuisse existimas, quod ipsum ad hæc propter te patienda impulerit, tota quod aiunt via, anima, aberras. Siquidem non tuæ virtutes aut iustitiæ (quæ plane nullæ in te erant) è summo cœlorum throno in hoc ergastulum Dominum maiestatis pertraxerunt, sed tua potius scelera miserandaque calamitas, imò potissimum flagrantissima illius erga te charitas, quæ nullum nouit modum aut ordinem, huc eum perpulit. Hic mihi nunc tuorum scelerum enormitatem ô anima attende, quæ sanè talia tantaque fuerunt, vt non alia ratione nisi per mortem filij Dei aboleri potuerint. Cogita quantus hic fuit tui erga te sponsi charitatis affectus, qui alioqui perfectè ostendi non potuit, nisi adeò

Esay. 63.

stupendo amoris argumento tibi exhibito, ut in cunctis retro sæculis huic similè nunquam sit auditum, nec vnquam postmodùm sit audiendum. Qui nisi ardentissimo te amore dilexisset, atque adeò suprà se suamq; vitam dilexisset, haud utique ipsam pro te in atrocissimam mortem tradidisset. Quid ergò? Nunquid adhuc de suo erga te amore dubitas? nunquid illum adhuc sublimiorem, quam qui te respiciat, tuique misereatur existimas? Animaduerte ò anima & vide quãti te æstimauerit ille, quantumque ab ipso vel ante mundi principium dilecta fueris, adhuc diligaris, ac inperpetuum (modò ipsa volueris) diligeris.

Anima.

Exo. 4. Hæc quum ità esse non ambigam: quid vetat, ò Nutrix, quò minus hunc meum dilectum, sponsum sanguinum (quo nomine & olim quidam insignitus fuit) nuncupem? Qui ut sponsus meus vocaretur & esset, pretiosissimum sanguinem totamque vitam suam mihi impendit. Quid ergò me vna ingratius, maiori que ignominia dignum? me inquam tepida, arida, ociosa, quæ nihil vnquam per omnem ætatem aut facere aut tolerare volui pro ipso, qui tanta pro me sustinuit? Ecquid ego pro suis in me beneficiis

vici-

vicissim illi rependam? nisi fortè illius exemplo sanguinem quoque meum, corpus, animam, & vitam denique totam ad illius amorem & beneplacitum offeram & impendam. Quæ tamen quum illi præstitero, nihil profectò aliud ei, quàm quod ab ipso accepi offero, nec tamen hoc illi aut alicui alteri æque proderit, atque mihi vni.

Iam verò tres potissimum causæ sunt, quæ me in sponsi amore languidam debilemque efficiunt, horum videlicet recordatio, amor ipse, & dolor. Primò quidem quum illum atrocissima semper tormenta tolerasse, me contrà lautissimis semper distentam voluptatibus: illum sponsum sanguinum pro me ad mortem vsque decertantem, me contrà delicatam sponsam nil præter solatia commodaque terrena sectantem attendo, planè languero.

Deinde amor ipse immedicabili cor meum languoris vulnere fauciat. Postremò nec exiguus me dolor tenet, quòd hæctenus tam perperam illius vestigia fuerim subsecuta, sic amantem non redamauerim, illi placita perficere neglexerim. Proinde adiuro vos filiæ Hierusalem, si inueneritis dilectum meum, vt annuncietis ei quia amore languero. Tot quippe tantaque illius in me sunt beneficia, tot amoris monumenta, vt me totam lubes

Cant. 6.

illi in manus dedam, offeram, & relinam, imò tantum non præ illius amore deficiam.

Ex horum igitur recordatione lægida effecta fidelis anima, vt solent ægitudine correpti lecto decumbere: sic ipsa quoque in thalamo solitudinis, in strato contemplationis quiescere desiderat, vt ibi obseratis quinque sensuum suorum fenestellis, omnibusque huius mundi occupationibus exclusis, in sola sponsi sui recordatione quiescens, securum capiat somnum. Sic igitur iam quiescente languente anima, illius curam agens

Cant. J.

sponsus, adiurat filias Hierusalem ne ægram suscitent, neque euigilare faciant dilectam suam, quoad vsque ipsa velit. Secundò lecto decumbens ægrotus nullas omninò ferturbas, strepitus forenses omnes auersatur, solus sine tumultu quietem capere cupit: ita amore languens anima, vniuersas huius mundi perturbationes quantum potest declinat. Mundi enim strepitus facile interturbat quietem spiritus. Nam quæ in secretario mentis suæ sponsum meditari studet fidelis anima, huiuscemodi tumultus penitus asperratur.

Tertiò ineptas garrulorum confabulationes (quæ caput illi magis lædant ac perturbent quàm recreent) angue peius odit ægrotus: ita amore languenti animæ vana nuga-

torum

torum colloquia, frequentiaque hominum consortia nimium sunt molesta atque onerosa, vtpote quæ sola cum solo sponso semper intus colloqui desiderat. Proinde qui de mundi huius honoribus, diuitiis, voluptatibus perpetuo garrere pulchrum ducunt, filios huius mundi quibuscum nugentur, perquirant: animam ægram cum sponso suo quiescere cupientem suis ineptiis ne fatigent. Si ineptire lubet, tui similes nouarum rerum cupidos passim facile inuenies, Christi sponsam tuis nœniis quid lacesis? Filix Hierusalé quæcunque tandem estis, iniquè agitis cum sponsa, nec mediocrem sponsi offensam incurretis, si animam fidelem cum ipso quiescere cupientem, vestris turbis fabulisque excitetis atque interturbetis.

Quartò, ærotum nec ambulare, nec deliciari, nec quoquam proficisci iuuat, & quæ pridem maxima cum voluptate peragere solebat, nunc vel incipere onerosum ducit: ita amore languenti animæ quicquid est voluptatis ac oblectationis mundanæ totum sordet, nauseamque mouet. Semper enim cum regio illo psalmographo dicere gaudet: Renuit consolari anima mea (in rebus videlicet huius mundi) memor fui Dei, & delectatus sum & exercitatus sum, & defecit spiritus meus.

Psal. 76.

Quintò, omnium membrorum suorum impotens est ægrotus, viribusque corporeis paulatim destitutus deficit: ita amore languens anima membrorum quoque suorum vsu quodammodò priuata est. Oculorum enim vsu caret, quos ab huius mundi vanitatibus contuendis (ceu à rebus lethiferis) indignabunda auertit. Aures non habet, ad futes rumores percipiendos. Lingua caret, vt non statim quicquid sibi in buccam venerit, effutiat, neu fabulas vanas enarret, pedibus non vtitur, ad ambulandum vbi ridicula stultaque tractanda nouit. Nec ingenio viget, scilicet ad inania mente ruminanda, nec voluntate pollet ad huiuscemodi desideranda.

Sextò, ægrotus subinde suspirat, ingemiscit, anxie conqueritur: ita languens anima diutinam sui à sponso separationem multis lachrymis grauibusque suspiriis semper prosequitur, impatienter ferens se tot annis à dulcissima patria exulem, sponsique sui præsentia carentem. Talis erat ille qui dicebat, Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est. Talis & is, qui dissolui & esse cum Christo cupiebat. Item & alius dicens: O quando veniam & apparebo ante faciem dei dilecti mei. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea

Psa. 119.
Phil. 3.

Psal. 44.

ad te

ad te Deus dilecte meus. Quamdiu dicitur mihi per singulos dies, vbi est Deus dilectus tuus? vbi est dilectus tuus? vbi est dilectus tuus? cur haecenus tardat? quid illum moratur? Hisce atque eiusmodi gemitibus in lectulo contemplationis requiescens, ad Deum dilectum suum anhela suspirat languens anima, ad quam ocyus ingressa Nutrix, ita ait,

QVOMODO ANIMA AMORE
inebriatur. Quartum charitatis opus.

Nutrix.

QVI vales filia? nūquid veluti prostrata à dilecto ægra recubas? Ipse tuus huc me sponsus misit, quo dulcibus de illo sermonibus pectus tuum non nihil refocillum. O vulnerata, inflammata, languescens anima, dixeram pridem sponsum tibi sese totum donasse, verum tu fortè iam ita tecum cogitas: Scio equidem olim ipsum sese mundo semel palam exhibuisse, interq; homines vt hominem conuersatum. At quid istuc mihi profuit, cui ea fœlicitate frui non contigit, vt illum hisce oculis præsens præsentem intuerer? Iam verò subtractus aspectibus nostris, hinc profectus, sacculum pecuniæ (vt ait Salomon) secum tulit, sacrosanctum videlicet corpus suum diuinitatis

Prou.7.

thesauro opulenter imbutum, nec domum nisi in die plenilunij reuersurus est quum videlicet electorum omnium numerus abundanter fuerit suppletus. Vnde fortasse dixeris te interim quasi viduam desolatamque relinqui. Quid enim inquires mihi profuit, ipsum sese mundo semel ostendisse, quem mihi non iuuat vidisse? O si nunc illum alibi reperire queam, quam lubens eò vel ad vltimum terrarum angulum manibus pedibusque reptarem, vt vel eius vestigia (si non osculari) saltem eminus intueri permitterer. O filia mea Christi sponsa ne ita loquaris, caue te putes derelictam. Semel quidem promisit promissumque suum bona fide complebit dilectus tuus, se videlicet vsque in finem sæculi tecum mansurum, & licet decessurum, te tamen minime deserturum. Haud igitur ceu vidua derelicta es, o filia, sed sponsum tuum adhuc tibi propitium, adhuc tibi presentem habes. Nam si nunc illum in cœlis regnantem corporeis oculis intueri posses, videres nimirum arctissimo amoris nexu eum adhuc tibi coniunctum, videres tuam naturam gloriose in eo fulgentem, quam in perpetuum suæ erga te dilectionis monumētum, fidumque vinculi coniugalis inter te & ipsum pignus, cœlis inuexit, ne tu videlicet illi diffideres. Puluerem carnis tuæ diuinitati

suæ

LUC. 14.

suæ coniunctum retinet, nec vnquam defe-
 ret in perpetuum, & te derelictam conque-
 reris? Quod verò ipsum nec vides, nec sentis,
 tantò certe (vt ipse protestatur sponsus) be-
 atior eris, si non vident, credideris tamen.
 Nam si carnem duntaxat corpusue illius so-
 lum intueri concupiscis, sensuali, vt ita di-
 cam, adhuc affectu moueris filia, ad spiritus
 libertatem veramque perfectionem nondû
 profecisti. Si sponsi tui verbis fidem habes,
 dicentem audi: Caro non prodest quicquã,
 spiritus est qui viuificat. Paulus verò sponsi
 intimus amicus, huic ita attestatur. Et si
 Christum secundum carnem cognouimus,
 sed nunc non nouimus. An ignoras filia apo-
 stolos quondam blandiloqua sponsi verba,
 decoram eius faciem, suauissimos mores,
 gratissimam conuersationem sensuali dunta-
 xat amore prosequentes, ipso ab eis disce-
 dente, graui fuisse mœrore adobrutos? Ve-
 rùm quid illis responderit sponsus, audisti:
 Expedit vobis vt ego vadam, si enim non
 abiero, paracletus ille non veniet ad vos; i-
 sto scilicet carnali tantum amore me adamã-
 tes. Non igitur graue ac intolerandum tibi
 videatur ô anima, te hisce corporeis oculis
 sponsum tuum non vidisse: quandoquidem
 id saluti tuæ magis expedit. Proinde nec te
 ceu viduam existimes derelictam. Nam &

Ioã. 20.

Ioan. 6.

6. Cor. 6

Ioã. 16.

spon-

Mat. 18.

sponsus tuus promisit, & vera est promissio eius. Vbi duo vel tres congregati sunt in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Angelos etiam tutores tibi designauit, ut vbique ac in omnibus tui curam agant, te protegāt, illuminent, tibi inseruiant, consilium præbent, tandemque ad vitam æternam te perducant. Venerandum corpus suum quotidie tibi in cibum præbet, sanguinem suum in potum ac in ablutionem remissionemque omnium peccatorum tuorum, sanctissimam animam suam in perpetuam tui cum Patre suo cœlesti reconciliatiōem, omnipotentem diuinitatem suam in præmium æternæ salutis tuæ. Porrò sacramenta Ecclesiæ quæ ex sacratissimo pectore suo, profundo vulnere sauciato emanare permisit, ad tuam iidem æternam salutem ordinauit. Et primò quidem bap̄tismum ceu ianuam reliquorū in remissionem peccati originalis, Confirmationem addidit, ad te in virtutibus roborandam, Venerandum quoque corporis sui sacramentum ad animarum nutrimentum, Pœnitentiam (veluti secundam tabulam post naufragium) ad quotidiana peccata abolenda. Spiritum sanctum in pignus & arrabonē futuræ hæreditatis elargitur, veluti certiores nos faciens aliquando tandem in veram regni sui possessionem admittendos. Pro-

inde

inde obticesce filia, querelarum ansam nullam habes, nulla re amplius omninò indiges. Quinam enim per Deum immortalem maiora tibi facere posset sponsus, quam fecit? Imò quod omni prodigio magis stupendum est, hæc eadem quæ fecit, & quæ passus est, si opus foret, iterato & facere & perpeti mallet, quam suapte culpa salutem tuam in discrimen venire permetteret.

Anima.

Fateor equidẽ, dilecta Nutrix, chartis Sibyllæ certiora esse quæ asseris omnia, quæque in hoc argumentum adhuc dici possent multò plura, ac proinde ob horum ut dixi recordationem tota langueo. Primò, quòd dignas illi pro his omnibus gratias referre nequeam: deinde amore quoq; langueo, quòd tam perfectò quam debui amore ipsum non dilexerim: Postremò metu quoque & dolore langueo, verita ne hæc tam insignis mea tepiditas illi nauseam moueat, meque nec calidam, nec frigidam, sed tepore quodam inordinatò ex utroque permixtam, euomat ex ore suo. Nam & si fortasse calidi non nihil amoris intrà me persentiscam, haud tamen hic tantus tamque feruidus est atque deberet, & oscitanter à me custoditus, dicto citius refrigescit ac deficit. Quum itaque nihil

Apoc. 7.

in me

in me penitus quod illi gratum esse, quodque immensis illius in me beneficiis vel ex millesima parte respondere queat, inueniam: haud iniuria & pudore suffundor, & timore tota contremisco, ne aliquando mei satur velut inauscabundus indignam euomat atq; abiiciat.

Nutrix.

Audi filia quid ipse tibi dixerit sponsus. Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, vt non misereatur filio vteri sui? Et si illa oblita fuerit ego tamen non obliuiscar tui. Ecce in manibus meis descripsi te, & in sinu meo portabo te, quemadmodum si nutrix portet infantem suum. Proinde certò scias amantissima anima nihil æquè displicere sponso tuo, atque pusillam in eum fiduciam. Nunquid te seruauit ac redemit, vt te deserat? Nunquid te prædestinavit, vocauit, iustificauit, vt abs te discedat? Nunquid te sibi in filiam, in amicam, in sponsam denique dilectissimam adoptauit, vt tui obliuiscatur? Nunquid te liberam, spiritus sancti participem, regni sui consortem fecit, vt abiiciat? Cæterum vt hic tibi metus imò pusillanimitas mera eximatur, consulo filia, vt sponsum ipsum audias clamantem: Veni ad me inquit dilecta mea, comede amica

mea,

Esa. 49.

No.

Rom. 8.

Cant. 5.

mea, bibe inebriare charissima. Vinum istud inebrians, est inexhausta ipsius misericordia atque benignitas. Olim siquidem quum prior tu ab eo defecisses, vt amator vitæ & non mortis tuæ, nequaquam merita te pœna damnatâ perdere voluit, sed patienti longanimitate diu te expectans, quotidie nunc intus nunc foris, per creaturas, per scripturas, minitans, blandiens, vt redires clamauit. Quæ licet clamantis vocem dissimulans, animo pertinaci regredi recusares, nihilominus te expectans clamorem suum iterauit. Demum quum te iam ad iter salutis capeflendum accinxisses, quàm paternè, quàm amanter tibi obuiam procurrit? brachiis suis te amplexatus, quantò cum gaudio te suscepit? Cogita igitur quibus meritis tuis te sæpius quàm alios vocauit, qui nihilo grauius, imò etiam multò minus te aberrarunt: Deinde cur aliis in errore derelictis, te solam vocauit? cur hanc tibi gratiam præ aliis concessit? quot peccandi occasiones (quibus miserè irretiuntur alij) tibi ademit? à quàm enormibus tē-tationibus (quibus sepe numero supplantantur alij, tuque procul dubio prostrata fuisses, nisi diuina ipsius prouidentia præmunita fuisses) te præseruauit? Postremo cur aquilarum tibi addidit alas, vt è mundi turbine in solitudinem euolares, quum alios interim

multo

multò te meliores in turbulento huius mû-
 di pelago fluctuare sumergique permiserit?
 O anima vnde isthæc in te potius quàm in a-
 liis fuerunt merita, quum tamen omnes pa-
 riter peccatores, & oues perditæ esletis? Hæc
 igitur atque huiuscemodi sæpius pensa, hoc
 subinde vino inebriare anima charissima.
 Cogita si tibi præ aliis tanta præstitit spõsus,
 tuæ profectò salutis admodum sitibundus
 est atque sollicitus. Si te non est aspernatus,
 quum illius tu vltro fuisses oblita, quum illū
 neque nosles, neque desiderares, quantò mi-
 nus nunc non aspernabitur aut abiiciet, quū
 illum vt creatorem agnoscas, vt patrem de-
 sideres, vt sponsum adames, ampliusque
 adamare concupiscas? Hoc igitur suauissimo
 diuinæ gratiæ vino inebriare amantissima a-
 nima, quod super lac suaue, super mel &
 fauum dulce erit ori tuo. Hic calix Domini
 omnes inebrians, papè, quam præclarus est?
 Hæc plane vbera sunt sponsi, meliora, vt i-
 psa asserit sponsa, vino, fragrantia vnguētis
 optimis. Reuera enim manant vino & lacte.
 Veni ait quædam (apud sapientiam) inebrie-
 mur vberibus.

Pf. 118.

Psa. 22.

Cant. 1.

Prou. 7.

Iam verò his potissimum diuinæ gratiæ
 vberibus tum lactatur sponsa, dum innume-
 ras sponsi beneficia secum volutat ac recogit-
 at, quot videlicet ex gratuito suo amore

inter-

internas inspirationes ipsi immiserit, quot peccandi occasiones ademerit, quantam bene agendi oportunitatem illi præ aliis concesserit, quam copiosam sui cognitionem, suæque charitatis dulcorem infuderit. Horum inquam & id genus innumerabilium recordatio, sicera illi, vinumq; ex variis virtutum aromatibus conditum efficitur, quo affatim hausto, grauiter inebriatur.

Nam quemadmodum vino inebriatus sibi Cræsus videtur, etiam si Leberide sit nudior: ita Diuino amore ebria anima se ditissimam, nulliusque omninò rei indigam arbitratur, cogitans si omnipotens ille monarcha tantò me prosequitur amore, adeoque pro me sollicitus est, vt seipsum mihi totum cum vniuersis gratiis suis donauerit, quid mihi iam obesse, quid deesse poterit? Nonne vel omnium calculis, regibus vniuersis potentior existo?

Secundò, ebrij omnes animosi atque audaces ferè sunt, sic amore sponsi ebria anima, nullum omninò metuit, nihil non audet. Huiuscemodi ebrium, si lubet, audias clamantem: Si Deus pro nobis: quis contra nos? Itemque alterum: Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo. Dominus mihi adiutor, & ego despiciam inimicos meos. Nullius etenim hominis aut

Rom. 8.

Psa. 117.

Gal. 1.

iras metuit, aut fauores ambit anima, amoris diuini calice inebriata, cogitans cum Paulo: Si adhuc hominibus placerem, Christi feruus non essem.

Tertiò, liberalis & omnium penè prodigus est homo ebrius, nullum sibi defectum aliquando euenturum formidat, ita amore diuino inebriata anima quęcunque habet derelinquere, nudumque Christum nuda sequi paratissima est. Cælum, terra cum omnibus quę in eis sunt (citra dilectum suum) tantum illi voluptatis adferre nequeunt, quantum vna quęuis de dilecto suo cogitatio.

Quartò omnium anteaكتورum facilè obliuiscitur homo ebrius: ita diuino ebria amore sponsa, omnes huius mundi voluptates ac delectationes, quascunque alicubi vidit vel audiuit, perpetuę tradit obliuioni, Memoria quippe dilecti sui ad eò illam totā occupauit, vt eiuscemodi nugamenta nullum in ea locum inueniant.

Quintò comem se affabilemque cunctis præbet ebrius, omnibus ad blanditur: sic anima amore ebria, humanam se placidamq; erga omnes exhibens, sponsi sui gratia (cuius imago & creaturę sunt) vniuersos indiscriminatim adamat, tantoque animi candore ac beneuolentia prædita est, vt in fin-

gulis

gulis hominibus præcipuè bonas quasdam conditiones, gratiasque quas vencretur & amet, animaduertat, ea quoque sponsi sui certa donaria esse agnoscens.

Sextò si omnis ille quisquis bene potus est, iucundus & hilaris corde est: quantus tum putandus est iubilus ille & exultatio spiritus diuino amore ebrii? Profectò tantus, vt nullus id dignè enarrare sufficiat nisi is solum, qui aliquando gustare meruit & videre quam suavis est Dominus: quorum vnus hoc poculo probe exhilaratus, ita ait, Nemo nouit, nisi qui accipit. Et omnium quos tellus sustinet flagrantissima sponsa hoc amore tota deebriata recitat dicens. Magnificat anima mea Dominum: Et exultauit spiritus meus in Deo salutari meo. Huiusmodi animæ nihil plane vnde turbetur, aut mœrore aliquo afficiatur accidere potest, nullas tristitiæ causas nouit, certò persuasa, omnia ista accidentia, vt Paulus ait, electis cooperari in bonum. Animaduertens ergò Christi sponsa, se pridem tam turpiter profugam & errabundam, nunc demum per sponsum suum in semitam rectam, veramque creatoris sui cognitionem reductam, dici non potest quantopere exultet in spiritu, quantasque sponso suo gratias agat, qui illius & meminisse, & lumen vultus sui illi in-

Apo. 2.

Luc. 1.

Rom. 8.

funderere dignatus est. Vnde vniuersam huius mundi vanitatem vilitatemque perbelle agnoscens, omnia iam contemnit & execratur vt stercola, quæ prius amplexabatur vt chara & pretiosa, quo Christum sponsum lucrifaciat.

QVOMODO ANIMA PRÆ AMORE extra se rapta soporatur. Quin-
tum charitatis opus.

QVintum amoris opus est, vt hominē per excessum quendam extra se rapiat. Nam quum alicui rei studiose quis intendit, nec transeuntem aliquem cernit, nec se alloquentem animaduertit. Sensibus enim aliquo negotio penitus occupatis ad aliud se confestim extendere nequit, sed apertis oculis nihil videt, auribus patulis nihil auscultat, imò ad omnia veluti stupidus extraque sensum efficitur. Id plerique vocant excessum seu ecstasin mentis, in quā per attentam dilecti sui recordationem frequenter rapitur amās anima. Hic est somnus animæ placidissimus, de quo sponsus ipse filias Hierusalem adiurat, ne suscitent neque

Cant. 2.

cuigilare faciāt dilectā, quoad vsq; ipsa velit. Quæ huiuscemodi somno ecstasique tenetur anima, nec audit, nec intuetur, sed veluti stupida & insensibilis per excessum extra

icra-

le rapta, videns cœca est, audiens surda, sciens nescia. Si quid vspiam viderit vel audierit in mundo ad dilectum suum non attinens, id minimè curat, non animaduertit. Nil videre, nil audire desiderat, nisi quod ad dilectum sponsum suum vel attineat vel ad eundem perducatur. In rebus vanis, in negociis mundanis altum obdormiscit, cœca, surda, muta, ac plane insensibilis extra se tota. Si alicubi dilecti sui vel leuis mentio fiat, ibi protinus expergiscitur ac aures arripit. Anima enim illius est, non vbi animat, sed vbi amat, vbi thesaurus, vbi dilectus suus est. Si de rebus mundanis aut curiosis inaniter blateret alij, apertis auribus quæcunque narrentur non attendit. Cor enim illius rebus potioribus vacat. Huiusmodi soporem ecstasinque desiderabat spōsa in canticis dicens. Indica mihi, ô tu quem diligit anima mea vbi pascas? vbi cubes in meridie, vt cubem tecum. Huiusmodi sopore tenebatur amans illius præ cunctis à sponso dilecti discipuli anima, quum in eius pectore reuera lacte & melle manante recubens, incompræhensibilem illam sapientiam inde exuxit, quam postmodum ad totius mundi refocillationem abunde effudit. Huiusmodi somnum dormiuit primus ille omnium nostrum parens Adam in paradiso,

Cant. 7.

Ioan. 13.

Gene. 2.

in statu adhuc primæuæ innocentia, summaque illa perfectionis dignitate constitutus.

Act. 9. Huiusmodi stupore soporatus fuit Apostolus Paulus, qui raptus in tertium cœlum audiuit arcana verba, quæ non licet homini loqui. In talem ecstasim raptus fuit egregius ille propheta, qui cum Deo quadraginta diebus ore ad os loquebatur, non sanè per vmbra aut in ænigmate, sed aperte, sicut sollet amicus ad amicum loqui. Talem stuporem passus est in monte Thabor ardentissimus sponsi amator Petrus, quum eundem in gloria & maiestate sua transfiguratum cernens, per excessum extra se raptus, ex abundanti lætitia ait. Domine bonum est nos hic esse. Faciamus hic tria tabernacula. Porrò ipso Euangelista attestante, hæc dixit nesciens quid loqueretur. Somnolentus enim & mente alienatus, ac veluti in ecstasi quadam loquebatur. Quæcunque pridem viderat vel audierat in mundo, perpetuæ obliuioni tradiderat, adeoque despexerat, vt præ omnibus nil aliud in votis habere videretur, quàm illic sponso suo Christo perpetuo cohabitare. Somnolentum verò fuisse, vel inde liquet, quod ipsa etiam verba, quibus se ad moriendum non ad illic commanendum venisse, toties attestatus fuerat Dominus, penitus illi exciderant. Cæterum miraris

tortalle

fortasse cur soporem hunc, non nocturnū, non matutinum, sed meridianum sponsa nuncupet? Haud inquam præter rationem. Nam in meridie sol omnium feruentissime, splendidissime, altissime in sua sphaera refulget: sic in dulcissimum huius excessus soporem sponsa peruenire nequit, nisi feruentissima prius charitate Dei & proximi succensa, nisi splendidissimis solis iustitiæ radiis illustrata, nisi in altissimo virtutum omnium folio consistens. Istud profectò epulum omnium est deliciosissimum, supremaque omnium fœlicitas, quæ in hoc mundo sponsæ contingere potest. Gustus enim quidam est cœlestium voluptatum, fruitioque amplexus sponsi. Istud est quod præ omnibus potissimum desiderat sponsa. Verùm pro dolor, adeò raro, adeò tenuiter ac momentaneè hac illi iuuauitate frui licet, vt eam priusquam se percepisse sentiat, amittat.

QVOMODO ANIMA PRÆ AMORE liquefiat. Sextum charitatis opus.

POSTEAquam igitur ex hoc dulcissimo sopore euigilans anima ad sese reuertitur, tum plane quod dici solet ab equis ad asinos è nuptiis in ergastulum, è cœlo in hanc lachrymarum vallem se collapsam ex-

peritur, hinc protinus querelæ & gemitus & plurima mortis imago, ob subito amissam suauissimam sponi præsentiam, cuius vnicum duntaxat osculum tantæ sibi fuerat voluptati, vt præ illius adhuc in summis sibi labiis hærentis gustu, vniuersam huius mundi lætitiã tormentum sibi reputet grauissimum, gaudium omne, dolorem: omnem voluptatis dulcedinem, absinthium: omnem oblectationem, exilium. Et quemadmodum puer lactens à maternis auulsus vberibus plorat, eiulat, & quibus potest iudiciis, suam sitim conqueritur: sic anima, cui vbera cœlestis nutrimenti sunt subtracta, querelis & suspiriis protinus omnia replet, amissas delicias iterum quæritans. Nam à somno spirituali euigilans (vt ferè fieri solet) ingenti iterum fame sitique cruciatur, adeò vt præ maximo semel gustatæ voluptatis appetitu in sese colliquescens, ad omnem huius mundi functionem vsunque inhabilis stupidaque fiat, nisi duntaxat ad solum cogitandum solum desiderandũ quem amisit dilectum suum, id vnum toto studio anhelans, vt suauissimam eius fruitionem quouis pacto iterum recuperet, dicens cum spona in canticis: Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. O mellifluum flagransq; illud sponi eloquium quod tam

Cant. 5.

lancta

sancta oblectatione, dulcique adeo affectu liquefacit amantem animam. Id autem eloquium aliud esse non puto, nisi internam diuini paraleti consolationem, ac spiritum illum (vti Paulus ait) adoptionis filiorum Dei, per quem clamamus Abba Pater, qui testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filij Dei, hæredes regni cœlestis, cohæredes autem Christi. Istud eloquium interna sponsi est inspiratio, qua promissionibus fidi illius promissoris (qui & possit & velit promissum suum fideliter adimplere) fortiter fedit, & qua se interim in hac peregrinatione consolatur fidelis anima. Istud eloquium vnctio est spiritus sancti, per quã talia tantaque mysteria fidelis anima edocetur intus, quanta mortalium nullus vnquã, nisi spiritu Dei imbutus percipere queat in hac vita, imò quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ amanti animæ & hic ex parte gustanda concedit, & in posterum plenis faucibus haurienda propinabit Deus. Ea inquam est fruitio perpetua dilecti sui, bonum profectò vniuersa bona continens, bonum & suapte magnitudine immensum, & multitudine infinitum, & duratione æternum, Vita viuens, vita beata, quieta, pacifica, venusta, pura, desiderabilis, vita omnis do-

Rom. 8.

Esa. 29

I. Cor. I.

loris & corruptionis expertis, omnis timoris, perturbationis, mutationis nescia, vita plena omni decore, gratia, pace & amore, vbi fames æterna sine cruciatu, perpetua satietas sine fastidio. Vbi dies vna melior quam hic multa annorum millia, vbi gloriosius est infimum, quam hic supremum tenere locū, vbi splendor æternus qualis reuera in se est conspicitur, vbi sumnum bonum ex totis animæ viribus adamatur, vbi perpetua summæ maiestatis fruitione sine metu amittendi anima lætatur. Quum ad istum inquam modum amanti animæ loquitur, suaque reuelat mysteria sponsus, quid mirum si tota præ nimio suauitatis affectu liquefiat? dicens, Factum est cor meum tanquam cera liquefscens in medio ventris mei. Nec iniuria. Igni enim applicata quoniam pacto perduraret, vt huius calore dissoluta, statim non colliquesceret? Itaque & vi amoris, & nimia sua teneritudine deficiens atque impos sui effecta amans anima, aliud quicquam agere nec valet, nec idonea est, nisi id solū vt cogitet de dilecto suo. Istud pulcherrimè nobis adumbratum legimus in regina illa speciosissima Hester, quæ ad maritum suum regem Assuerum ingressura corpore adeò tenero, adeò imbecilli ac delicato inuenta est, vt assumpta sibi ancillula (cui innitetur)

tur) opus fuerit, quasi præ delitiis & nimia teneritudine corpus suum ferre non sustineret. Ingressa igitur (vt habet textus) cuncta per ordinem ostia, è regione regis, in ipsa aulae ianua (vbi ille super throno regni sui ostro refulgens & auro, vestibus regis, gemmisque preciosissimis redimitus confidebat) venusta constitit, lassumque ceu pudefacta atque conterrita super ancillulam reclinauit caput, humi alioqui collapsura, ni à puella fuisset sustentata. Quo conspecto festinus è solio rex exiliens, auream virgam in signum clementiæ, in collum trepidantis deposuit, mediamque reginam vlnis suis amplexam sustentans, donec ad sese rediret, his illi verbis blandiebatur dicens: Quid habes Hester regina? ego sum frater tuus, noli metuere. Et osculatus est eam, & ait: Cur mihi non loqueris? Quæ respondit. Vidi te domine mi, quasi Angelum Dei, & conturbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ. Valde enim mirabilis es Domine, & facies tua plena est gratiarum. Assuerus, ipsissimam salutem (Deum videlicet in quo omnis nostra salus sita est) significat. Hester verò, præ aliis exaltatam, designat. Ea nimirum est rationalis anima præ reliquis creaturis eo dignitatis euecta, vt in regni cœlestis consortium veluti omnium regina sit assumpta. Hester igitur

Assue-

Assuerum videt in gloria sua, quum sublimitatem maiestatemque sponsi sui contemplan-
 s fidelis anima conturbatur ac obstupescit, nil in se tanta magnificentia dignum inueniens. Sustentatur tamen à spe firma ceu à pedissequa sua, ne desperet, aut in pusillanimitatem aliquam corruat. Nam & si nullam in se dignitatem, merita nulla reperiat fidelis anima, attamen in Dei sperans bonitate, sponsi sui promissis firmiter inhæret, ea-
 que interim fiducia fulcitur ne corruat. Sic
 Psa. 118. David: Memor inquit esto verbi tui seruo tuo, in quo mihi spem dedisti. Hæc me consolata est in humilitate mea. Ita Assuerus Hester, sponsus sponsam, Christus fidelem animam consolatur dicens: Noli timere, ego tecum sum, quis tibi nocere poterit? O pusillanimis quid trepidas? ego sum frater tuus, tu soror mea, hæres regni mei, confors hæreditatis meæ. Item sicut Hester Assuerum intuita diademate purpureo auroq; fulgentem defecit ac corruit: sic ineffabilem illam sponsi sui maiestatem, gloriosas ipsius opes, deliciasque inexhaustas recogitans anima, præ nimio desiderio collabitur, ac plane in nihilum suum deficit, quemadmodum David quoque ait: Defecit caro mea & cor meum Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Quid enim mihi est in cœlo, &

à te quid volui super terram? Defecit in salutare tuum anima mea, & in verbum tuum super speravi. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum: dicentes, quando consolaberis me? De hac defectione seu liquefactione idem propheta alibi ait: Liquefacta est terra & omnes qui habitant in ea. Cor amanti animæ terra dicitur ratione creationis. Habitantes in ea liquefacti, sunt Intellectus & Voluntas. Intellectus amanti animæ liquefit ac deficit in contemplatione maiestatis sponsi, quando quidem illius sublimitas nec ratione comprehendi, nec intellectu peruestigari potest, Scientia deficit, scientia omnis hallucinatur. Porro voluntas deficit, præ nimio videlicet illius boni desiderio, cuius iam gustum quendam tenuemque haustum in hac vita est experta. Ad hæc idem quoque propheta adiecit dicens: Ante faciem frigoris tui (quod videlicet quibusdam immittis) ô Domine quis sustinebit? Sed iterum quæ tibi collubitum fuerit, emittes inquit verbum tuum & liquefacies ea, flabit spiritus tuus, & fluent aquæ. Nil æque amanti animæ contrarium est, atque cor frigidum, cor habere congelatum. Papè quàm deplorandum, quàm perniciosum est tale cor intus possidere. Nam quemadmodum cera frigore aut vetustate nimia obdurata, nullam im-

ginis

Psa. 118.

Psal. 74.

Pl. 147.

1. Reg.
1.

10a. 14.
10a. 15.
Mat. 59
Mat. 5.

ginis impressionem suscipit, ignis verò calore permollita ac liquefacta, quarumcunque impressionum susceptibilis est: sic anima peccatorum frigore obsita, ac in sua peruer-
sitate obstinata perseverans nullam gratiæ diuinæ impressionem suscipere potest: amo-
re autem Dei iterum liquefacta, dicto citius
internam spiritus sancti inspirationem su-
scipit, dicens cum Samuele propheta: Lo-
quere Domine quia audit seruus tuus. Quā-
tumuis enim leuiter, quantumuis molli ictu
fores cubiculi interni pulset sponsus, proti-
nus auditur ac intromittitur. Imago nanque
ipsius omnium absolutissime in tali anima
expressa est, cuius cor veluti cera liquefcens
molle ac tenerum est. Verbum tuum, inquit
psalmographus noster, liquefaciet eam. Istud
est verbum sponsi quo ait. Vado parare vo-
bis locum, vt vbi ego sum & vos sitis. Et
illud. Pater volo vt vbi sum illic & minister
meus sit Et, Erunt sicutus angeli Dei in cælo.
Item, Beati mundo corde, quoniam ipsi
Deum videbunt. Hæc atque huiuscemodi
sponsi verba, præ deuotione spiritusque
dulcedine totam liquefaciunt amantem a-
nimam. Flabit spiritus tuus inquit, & fluent
aquæ. Cor enim talis animæ huiuscemodi
verbis sponsi liquefactum, in lachrymas
protinus dissoluitur, lachrymas inquam

com-

compunctionis, compassionis, deuotionis. Talibus lachrymarum fluentis scaturiebant oculi Dauidis, talibus Magdalenaë haud secus ac si corda eorum liquefacta, ac in lachrymarum fontes tota fuissent conuersa. Hinc ipse conquerebatur dicens: Fuerunt mihi lachrymaë meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie vbi est Deus tuus? Itemque: Lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo. Super flumina inquit Babylonis illic sedimus & fleuimus, Illic sedet liquefacta anima & plorat, dum recordatur Sion. In salicibus in medio eius suspendit organa lætitiæ lux, dumque interrogatur verba canticonum, respondet. Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena? Si oblitus fuero tui Hierusalem obliuioni detur dextera mea. Adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui. Sic amans anima quandiu in hoc exilio degit, cantica lætitiæ nulla nouit, voluptates, delicias, & cetera omnia, respuit, Hierusalem cœlestem, patriam suam solam cogitat, illam continue suspirat, anhelat, desiderat. Porrò istud liquefieri longè præstantius est, quam (id quod supra diximus) ægrotare. Quod enim liquefit, pristinam formam amittit, pene ad nihilum redigitur, ac (vti Paulus ait)

Luc. 7.

Psa. 34.

Psal. 6.

Psa. 136.

Gala. 6.

Gala.2.

Pro.23.

mundo toti moritur : ita quicquid in anima est sensualis affectionis , quicquid mundanæ voluptatis, adeo semel totum colliquescit ac deperit , vt illius nec gustum , nec sensum aliquem amplius anima percipiat , sed cum Paulo dicat . Viuo iam non ego , viuut autē in me Christus. Ea verò anima dicitur liquefacta , quæ ad omnem huius mundi functionem operaque carnalia peragenda plane obstupuit , atque extincta est. Et quemadmodum nix solis calore facile colliquescit ac in aquam tenuem resoluta , in terram defluit ac absorbetur , vt illius ne minimum quidem vestigium vsquam conspiciatur : ita in huiuscemodi anima , omnia sensuum carnisque irritamenta penitus liquefiunt ac deficiunt , vt neque aggredi, neque perficere quicquam possit, nisi de solo cogitare dilecto , loqui de dilecto , audire de dilecto suo. Imò veluti mortuum quoddam cadauer , sic nullo gaudio exhilaratur , nullis iniuriis , aduersis , doloribus deiicitur , vereque iam illud Sapientis dicere potest : Traxerunt me & non sensi , vulnerauerunt me & non dolui. O beatam animam ita liquefactam , ita mortificatam , vt hominibus vniuersis extincta , soli viuat dilecto suo. Quæ obsecro vita huic morti est conferenda ? Neminem sanè verius viuere arbitror , quàm ita liquefactum

ita mor-

ita mortificatum. Hi nimirum sunt, qui ab hominibus quidem irrisi, contempti, ludibria & verbera sunt experti, sed quos de hoc mundo Christus elegit. Hi sunt iusti (iuxta Diui Iobi sententiam) quorum hodie (proh dolor) simplicitas irridetur. Hi sunt, vt Apostolus Paulus ait, quibus dignus non est mundus, qui se hic aduenas & peregrinos agnoscentes in terra, patriam supernam multis interim gemitibus & suspiriis e minus quòtidie salutant.

Heb. XI.

Ioa. I 4.

Iob. I 2-

Heb. XI.

Eph. 2.

QVOMODO ANIMA PER AMOREM sponso tandem coniungitur.

Septimum charitatis opus.

Postremo benignissimus ille Dominus, qui in finem miserationum suarum non obliuiscitur (posteaquam diuersis tribulationibus amantem animam diu fatis exercuit, ac veluti aurum in fornace electā probauit) hactenus probe dissimulatum amorem suum diutius occultare non potest. Sed quemadmodum Ioseph olim aliquandiu alienum sese & implacabilem fratribus suis ostendens, illorum conspecta angustia & dolore, nequaquam se vltra continere potuit, vicit natura, vicit sanguinis coniunctio, charitatis venæ commotæ sunt, lachrymæ proruperunt, tandemque inquit: Ego

Gen. 45.

1. Cor.
6.

Luc. 7.

sum Ioseph frater vester. Adhuc pater meus
 viuit? ac in singulorum colla ruens, blande
 amplexatus, & fraterno eos affectu est ex-
 sculatus. Ita omnipotens illa Dei maiestas,
 quæ posteaquam gratissima colloctionis
 suæ familiaritate sponsæ furtim subtracta
 (quo videlicet eius affectum ad suam præ-
 sentiam ardentius iterum requirendam ac-
 cenderet) alienum sese ac subausterum illi
 exhibuerat, ex ingenita tamen bonitate sua
 diutius differre non potest, quin clamantem
 suspirantemque sponsam propitius exaudi-
 at, ad sese trahat, sibi que in charitate perpe-
 tua coniungat. Tum sanè verissime adimple-
 tur illud Apostoli verbū quo ait: Qui Deo
 adhæret, vnus spiritus est cum eo. Si quidem
 tunc illius est præcatio exaudita, qua diu
 clamauit ad sponsum dicens: Trahe me
 post te, trahe me post te, trahe me post te.
 Nunc enim accepit, quod tam importune
 semper affectauit sponsi osculum. Et primò
 quidem plus satis sibi esse videbatur, si ad e-
 ius duntaxat pedes osculandosmitteretur,
 hoc est, si cum Magdalena omnium su-
 orum peccatorum veniam ad sponsi pedes
 adipisci mereretur. Quod allequuta, haud
 ibi constitit, sed propius adhuc sponsum
 contingere contendit. Manus quoque eius
 osculari affectauit, manus inquam illas, quæ

omnia

omnia quibus imponuntur viuificat, manus quæ stillant myrthã, & digiti eius myrtham probatissimam, hoc est, decore omnium virtutum exornati, ac veluti inops mendica de manibus munificentissimi sponsi spiritualem suscipere eleemosynam desiderauit. Hoc percepto videbatur quietura, verum inde maiora adhuc postulare ausa, sponsum multò propius adhuc attingere desiderat continue clamans. Osculetur me osculo oris sui, perinde ac si dicat, Non mihi sufficiunt pedes, non manus, quæ flagranti desiderio meo satisfacere nequeunt, mellisuum illud os eius osculari concupisco, quod nisi accepero, clamandi nullum faciam finem. Principio quidem quærebat, sicubi forte dilectum suum conspiceret, vbi vidisset, etiã alloqui expetebat, alloquuta (quã dixisset. Anima mea liquefacta est, vt dilectus loquutus est) ne sic quidem placari potuit, sed familiariter solo sponso sola frui cupiens, ex ingenti desiderio clamat: Quis mihi det te fratrem meum, sugentem vbera matris meæ, vt inueniam te solum & exosculer, & iam me nemo despiciat? O amore feruentissima anima, reuera cor tuum desiderii plenum ac deliciarum appetentissimũ est. Audax sanè ac parum verecunda mihi videreris, nisi id amori imputandum esset,

Cant. 5.

Cant. 7.

Cant. 6.

Cant. 8.

qui audacem ac temerariam facit, qui nec dignitatem nec celsitudinem dilecti attendit. Ideòque istum tuum amasium non Dominum, non patrem, sed solum nuncupas dilectum tuum. Qui si Dominum sese tibi exhiberet, famulæ vtique Dominus extimescendus eslet, si Patrem, filiæ pater verendus. At qui inter dilectum & dilectam, inter sponsum & sponsam nullus timor, reuerentia nulla, sed solus intercedit mutuus amor.

Prou. 8.
Ioan. 7.
Esa. 55.

Itaque quod tanta hæctenus importunitate ex amore flagitauit Christi sponsa, nunc demum accepit osculum. Exorantem enim dilectam suam diutius repellere non potuit ille qui dixit. Ego diligentes me diligo. Et, Qui sitit, veniat ad me, & bibat aquam vitæ gratis, absque vlla commutatione argenti & auri.

Sic post multa tandem suspiria accepto osculo introducitur amans anima in cellam vinariam, vbi in diuersis doliis diuersa vina sunt reposita, dicente sponso: In domo patris mei mansiones multæ sunt. Aliud vinum potatur ab iis, qui in infimo angelorum choro, aliud ab iis qui in supremo versantur. Nihilominus ex omnibus tamen vasis sponsæ propinatur, vt pote vniuersæ lætitiæ quam habent tam summi quàm infimi fit particeps, ac singulorum saluti ex animo

congaudens, vinum quod non habet per suum laborem accipere meretur per amorē qui omnia fecit communia. Tunc verē dicere potest cum Iudith : Bibam Domine mi, quia hodie lætificata est anima mea præ omnibus diebus vitæ meæ. Propinatur enim illi vinum conditum, vinum efficax, & facillè inebrians ex variis scilicet virtutum aromatis mixtum, quod profecto ad eò totam opplet atque inebriat animam, vt omnium iniuriarum, dolorum, tribulationum huius mundi facillimè obliuiscatur, ac iam verē cum sponso quiescat in lectulo, qui vt ipsa inquit (in Canticis) floridus est. Huius lectuli cervical, vel Bernardo teste, pax est. Pape quàm secure quiescit, qui in hoc molissimo pacis cervicali obdormiscit. Lectulus ipse conscientia puritas est, tegumentum securitas, qua nimirum certa efficitur anima se nunquam hanc pacem amissuram. Hunc floridum pacis lectulum sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israël, vt pacificus iste Salomon securè cum sponsa sua obdormiat. Posthac autem nequaquam dicit amplius sponsa sodalibus suis: Filia Hierusalē fulcite me floribus, stipate me malis! Nam priusquam ad sponsi fuisset lectulum admisa, fosculis interim ac malis (vti solent puellæ sodalibus colludentes) sese oblectabat.

Iudith
12.

Cant. 8.

Cant. 3.

Cant. 2.

At verò vbi optato sibi sponso esset potita, sodalibus pristinis, flosculis, malis, reliquisque pueritiæ crepundiis neglectis, huic soli copulari, soli intendere anhelat. Flores verò quibus absente sponso fulciri interim desiderat sponsa, spiritualia scripturarum sunt documenta. Mala sunt consolatoria dilecti sui promissa, de quibus & audire & loqui desiderabat cum sodalibus suis. Iam verò ad sponsi lectulum admissa, huiuscemodi amplius, nec documentis, nec promissis indiget: Facie enim ad faciem dilectum suum assidue contemplans speculū illud sine macula, lucemque inaccessam irreuerberatis oculis semper intuetur, semper illi (cuius labia fauus distillans, sub cuius lingua mel & lac) familiarissime colloquitur. Vnde exultans cum gratiarum actione ait: Ecce dilectus meus loquitur mihi. Dilectus meus mihi & ego illi. Perinde ac si dicat. Apprime placet mihi dilectus meus, & ego illi vicissim perplacco. Ego, cuius gratia innumera dilectus tolerauit & fecit, & ipse vicissim propter quem ego quoque plurima feci & pertuli. Ego dilecto, quam ipse desiderat, & ille mihi vicissim quem ego vnice desidero. Ego de dilecto cogitavi, eundemque adamaui, & ipse vicissim de me cogitavit, meq; singulari dilectione adamauit. Ego inquit

Cant 4.

Cant. 2

dile-

dilecto meo, & ad me conuersio illius. Antea quidem me neglexisse videbatur, nunc verò totus ad me conuersus est. Post diutinas igitur longasque peruestigationes, nunc tandem reperi, quem diligit anima mea. Reperi inquam & tenui, nec vnquam à me dimittam.

Cant. 7.

Cant. 3.

Hic quidem dilectum suum sponsa videre, alloqui, ac voluptatis non nihil ab eo percipere solebat, sed proh dolor tenere non potuit, ocyus auolabat ac elabebatur illi è manibus. Iam verò istic libere dicit, Tenui eum nec dimittam. Dulce quidem est, & amorem merum spirans verbum illud: Surgam & circuibo ciuitatem, per vicos & plateas, quæram quem diligit anima mea. Delectabile verbum est, Paululum cum pertransissem, inueni quem diligit anima mea. Delectabilius, Tenui eum. Omnium verò maximè delectabile beatissimumque verbū est, Non dimittam eum. Gaude nunc & exulta ô beata sponsa, quia eum quem diligit anima tua inuenisti & tenes, nec vnquam abs te dimittes. Filix Syon videntes te admiratæ sunt, & beatissimam prædicant, reginæ & concubinæ te collaudant dicentes: Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra vt luna, electa vt sol? Quæ est ista quæ ascendit per desertū, deliciis

Cant. 3.

Cant. 6.

Cant. 8.

affluens spiritualibus, innixa super dilectum
 suum? Innixa inquam, imò tota toti inhæ-
 rens, in eo conquiescens, & ipse in ea. Nam
 I. Cor. 6. qui adhæret Deo (teste Paulo) vnus spiritus
 est cum eo. Tradunt periti amicorum esse
 vnam animã in duobus corporibus, & (iuxta
 Gen. 2. verbum Dei) per coniugium fiunt duo in
 carnem vnam: quantò magis in hoc spiritu-
 ali coniugio Christi & animæ? Ad hæc si per
 intimam amoris copulam qua vnum cor &
 vnus animus efficiuntur, quidam deorum
 nomenclatura digni habiti sunt, quantò re-
 ctius Deus vocari poterit homo sic Deo in-
 hærens, sic deo vnitus? Profectò (iuxta
 Col. 3. Paulum) Deus illi est omnia in omnibus,
 imò quicquid ipse est, DEVS totum est.
 Deut. 1. Tunc demum dilectum suum ex toto cor-
 de, ex totis animæ viribus amat, quando
 quidem neminem, nisi Deum solum cogi-
 tat neminem, nisi Deum solum desiderat ac
 adamat. Deus illi est omnia in omnibus. Nã
 quemadmodum (vt à rebus corporalibus
 sumamus exempla) vnica aquæ guttula do-
 lio vini immissa, & saporem & colorem su-
 um aqueum penitus amittit, nilque præter
 vinum gustatur aut cernitur, imò tota aque
 substantia vini formam induit. Aut quemad-
 modum aer radiis solaribus illustratus to-
 tus inmutatur, ac totus alius videtur ab eo,
 qui fu-

qui fuerat nocte præterlapsa, imò aer idem lux mera putatur. Aut quemadmodum candens ferrum non iam ferrum, sed ignis rutilans apparet: ita amans anima dilecto suo coniuncta, tota semel transformatur in Deum dilectum suum, Deusque ipsa videtur, non quidem mutata substantia, sed noua gloria assumpta, qualem ex parte in monte Thabor transfiguratus, ostendere dignatus est ipse sponsus, dum corpus suæ mortalitatis à gloria diuinitatis totum illustrari permiserit, sicque corpus ipsum per translucen-
 tem animæ gloriam (quam aliis quidem tēporibus cælauit) resplenduit sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt candida sicut nix. Quemadmodum si candela fuerit extincta, cornea illa laternæ bractea tenebrosa manet: luce verò ardentis candelæ immissa, pellucida claraque protinus efficitur: ita amans anima lumini diuino coniuncta, lucida penitus ac nitida, vnumque cum Deo, Deusque vnum cum ipsa efficitur, adeò vt ingenuè dicere queat. *Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Per leuam cui innititur, sponsi iam glorificata humanitas intelligitur. Quale enim sponsi corpus, tale & sponsæ corpus glorificatū erit. Nam quod in capite nostro factum constat, in membris quoque suis proculdubio per-*

Mat. 17.

Cant. 2.

ficiendum est. In hac spe glorioſi corporis aſſumendi, reſurrectioniſque futuræ ſingulariter anima requieſcit. Per dexteram verò amplexantem, ſponſi diuinitas, quæ totam circumſtringit animam deſignatur. Præcipuum enim animæ gaudium in ſponſi diuinitate ſitum eſt, quæ veluti fluminis cuiuſdam impetus totam circumlabitur & inuoluit animam. Papè quàm grata, quàm delicata, quàm voluptuoſa denique hæc erit amplexatio. Vah balbæ noſtræ incitiæ, quæ nil inde loqui nouit, vah tarditati quæ non apprehendit. Quæ talis tamen tantaque eſt amplexatio, vt nullus eam oculus, vnquam uiderit, nec auris audiuerit, nec in cor hominis aſcenderit. Hic dies ille genialis eſt, quo gratioſa illa & amabilis Heſter in regium thalamum perducitur, quo diademate regni capiti eius impoſito, optimatibus omnibus regni ſui rex magnificum præparari conuiuium iuſſit, ob lætitiã ſcilicet nuptiarum ſuarum cum Heſter, quarum gratia, illa quæ prius ſponſa, uenueſta, ſoror, columba, amica vocabatur, iam regina efficitur, coronam regni habens in capite ſuo. Corona rotunda, lætitiã eſt ſempiterna. Nec immeritò dicitur regina, quæ regi æterno per nuptias eſt copulata In die (inquit) coniunctionis & nuptiarum Heſter reginæ. O beatas nuptias,

nuptias, ô eximiam coniunctionem Dei & animæ. Omnes ætherei principes lætissima harum nuptiarum festa celebrabunt. In mense inquit Thebit, quod interpretatur bonitas vitæ, hoc est, sponsa vitam suam in virtutum bonitate consumante, è vestigio copulatur sponso Christo. In septimo autē año regni sui hæc inquit festiuitas agebatur. Per septimū annū, septima hominis ætas designatur, hoc est, post labores & ærūnas huius vitæ hinc decedente anima, tandē cum sponso requiescit ætate septima. Sex diebus Deus operabatur, septimo requieuit ab omni opere suo quod patrarat. Sic sponsa variis hic tribulationibus, ærumnis & laboribus defatigata per sex ætates, septima tandem sabbatum agit delicatum, sponsoque suo coniuncta perpetuo cōquiescit.

Gen. I.

EPILOGVS.

FYA igitur nunc, ô amans anima, ô Christi sponsa, dilectum tuū desidera, quære, clama, obsecra. Primò quidem vt cor tuum amore suo vulneret. Secundò vt te amore suo inflāmet. Tertiò vt te amore suo lāquidā efficiat. Quartò vt te amore suo inebriet. Quintò vt inmisso tibi dulcissimo contemplationis sopore, in excessum mentis te rapiat. Sextò

vt te

vt te præ deliciis ac desiderio liquefaciat. Septimò vt te tandem sibi coniunctam, qui-
 elcere nuptiasq; secum festiuas celebra-
 re faciat. Amen.

PARÆNESIS ANTO-
 NII HEMERTII AD ANI-
 MAM CHRISTI SPONSAM.

 E nunc appello, tibi dico ô ani-
 ma Christiana, æterni patris filia,
 & summi regis sponsa, vt in omni
 afflictione ac tribulatione tua,
 non alio quàm ad ipsum Dominum ac re-
 demptorem tuum, pro tuis ipsius sceleribus
 crucifixum confugas, huic quæ pateris om-
 nia fideliter insinues, ab eo opem & solati-
 um afflictionis tuæ quæras. Ecce nudus an-
 te te, afflictus propter te pendet in cruce.
 Manibus pedibusque affixis tuam conuer-
 sionem prestolatur, brachiis extensis, vulne-
 ribusque apertis te reuertentem in gratiam
 suam recipere desiderat. Capite inclinato ad
 suauissimum oris sui osculum te admittere,
 omniaque peccata tua tibi ignoscere para-
 tus est. Ad ipsum igitur intrepida accede, cru-
 cem eius desideranter amplexare, viriliter
 tene, reuerenter osculare, humiliter coram
 ipso prona in terram procumbe, non latum

vt a-

vt aiunt vnguem inde discede, donec qua postulas merearis accipere. Vide vt in amarissima illa desolatione sua non matris consolationes, non amicorum patrocinia implorarit, sed ad patrem suum cœlestem conuersus, ipsi soli tribulationem & derelictionem suam conqueritur. Ita & tu si fortè corporali quadam ægritudine, animique molestia premeris, si contumeliis & opprobriis incesseris, si ob paupertatem, ignobilitatē, imperitiam aut aliud quodlibet vitium ab hominibus contemneris, nequaquam propterea diffidas, aut mœrore pudoreue inordinato consumaris, sed ocyus ad Christi crucem conuolans, ibi cum Iesu sponso tuo, contempto, afflictō, iniuriis plurimis humiliato, secura quiesce, vltimaque ipsius verba studiose intentisque cordis auribus accipe. Attende inquam & vide quomodo sponsus tuus, non solum ab omnibus notis & amicis, verum etiam à patre suo cœlesti derelictus, misere cum eo exostulat dicens magna voce: Deus meus, Deus meus quare me dereliquisti? Hinc tu calamitatem propriam moderatius ferre discas. Etsi fortè tu quoque à proximis despiciaris, ab amicis raro visiteris, patienter sustineas, nec ob leuē aliquam incommoditatem ad importunas querelas facilis prorumpas, sed derelictum,

cala-

calamitatibus & tormentis variis afflictum in cruce Christum contemplata, huius potissimum consolationem expetas, qui te in omni afflictione & anxietate tua optimè reficere, viriliter roborare, & spiritualiter illuminare potest. Hominum verò, amicorū & creaturarum consolatiunculas ac illecebras auersata, mentem sursum ad supernam patriam attolle. Deum ipsum patrem tibi, Christum fratrem, Mariam matrem, angelos, sanctos & omnes electos tibi propinquos atque cognatos existima. Ex hac tam illustri prosapia oriunda, ô nobilissima anima, genus tuum ne despicias, nec alicuius minas aut calumnias totac tantis ornata patronis expauescas: sed freta clementissimi seruatoris tui misericordia, diem extremæ ultionis expecta. O anima Deo deuota, quæ spreto propter Christum omni solatio terreno, cum Maria iuxta crucem Christi lachrymis madefacta, sanguine perfusa, & amoris illius iaculo vulnerata consistis, suspicce, & sponsum tuum in maxima miseria & afflictione corâ te pendentem intuere. Deus ille optimus maximus vt facinorosissimus omnium latronum occiditur, rex regum & dominus dominantium. Iro pauperior in extrema necessitate moritur, non in domo, sed in aprico fordidoque loco: non in plu-

meo

meo lecto, abditoue cubiculo, sed palam in durissimo crucis patibulo, non in medio discipulorum, sed in medio duorum latronum, non inter brachia matris, sed inter cornua crucis. Nudus pendet, irrisus, despectus ab omnibus. Crux ei lectus fuit, corona spinea cervical, fel & acetum potus ei & refrigerium, socios habuit latrones, ministros impiissimos milites. Calceamenta nunquam portauit, sed horum loco durissimos clauos in manibus, pedibusque accepit. Consolatorem aut ministrum in tanta necessitate nullum habuit, latronem irridentem patienter tulit, pœnitenti paradisum promisit. Pendet inquam fortiter affixus, non manus, non pedes mouere, non se ad aliud latus refrigerandi gratia flectere potest. Solam linguam ad loquendum liberam habet, vt pro inimicis & crucifixoribus suis patrem cœlestē exoraret. At ô scelus indignum. Hæc eadem lingua quæ tantæ dulcedinis & mansuetudinis verba super inimicos effuderat, ne sola suo careret cruciatu, sitiente Christo, felle & aceto potata fuit. Stat rigidissime extensus mansuetissimus agnus, vt omnia ipsius membra dinumerari possent, crudeliter tortus, angustiis vndique adobrutus, derelictus ab omnibus, spretus ab omnibus, solus, sine auxilio, sine solatio, à planta pedis vsq; ad

verticem capitis totus in lacum afflictionis & miseriæ immerfus, & clamore deniq; valido, patri suo cœlesti spiritum commendās emortuus.

Iam verò tu, ô anima Deo deuota, non solum quanta passus est sponsus tuus, verum etiam quare passus est reuoluas, nimirum ex sola flagrantissimaque ergà te charitate, propter quam continere se non potuit, quin totum tibi amoris sui sinum effunderet. Sacrosanctum pectus suum transfodi ac aperiri passus est, vt inibi tu habitares ac secreta quiesceres. Perge itaque intrepida, & transi per latissimam hanc amoris portam ad cor ipsius charitate vulneratum, secure & fœliciter quietura in foramine petræ à mundi huius procelloso turbine. Ingredere in secretarium Dei, ingredere inquam ô dilecta Domini, domum Domini, cur foris stas? apertus est tibi fons vitæ, via salutis, myrotheca cœlestis vnde promanant aromata multanimis. En patet tibi propiciatorium Dei contra iram futuri iudicij. Hic oleum diuinæ gratiæ abundanter effluit, & peccatoribus spem diuinæ misericordiæ propinare non desinit. Hic fons effluxus diuini emanans de medio paradisi ad irrigandam vniuersam superficiem mundi, ad refocillandam sitim aridi cordis tui, ad abluenda sce-

lera reatus tui. Proinde ô dilecta hauri potû
 amoris de fonte saluatoris, exuge de Christi
 pectore solatia vitæ tuæ, vt viuas iam non
 in te sed in ipso qui vulneratus est propter
 te. Huic trade cor tuum, qui tibi tradidit su-
 um, huic tuum aperi, qui suum aperuit tibi.
 Ingredere in suauissimum pectus ipsius, vt
 ipse vicissim tuum intret. Ipse te inuitat, desi-
 derans vnus tecum spiritus fieri, fili inquit
 præbe cor tuum mihi, nil aliud expeto. Si il-
 lud vnum donaueris, vniuersa donasti. Quo-
 tidiana igitur exercitatio tua sit Iesus spon-
 sus tuus, idemque cruci affixus. Hunc tibi
 semper præ oculis habe, pectori imprimè,
 cum ipso carni mundoque toti emorere,
 cum ipso hic sepelire, vt cum eodem
 tua manifestabitur in gloria, cum eodem
 item resurgas in æterna patria,
 A M E N.

Esa. 32.

Pro. 23.

Col. 3.

DIALOGVS INTER
ÆTERNAM SAPIENTIAM
 Christum, & suum Cultorem.
CULTOR.

DLV rima quidem mihi de vita æ-
 terna disserere soles benignissime
 Domine, quæ & lubenti animo
 accepi, & nunc porrò quæ omni-

G

um com.

um compendiosissima fit via ad eandem vitam, adque te regem immortalem, edoceri cupio.

Sapientia aeterna.

Isthæc tibi nimis ardua erit via fili vt pote quæ non solum enarratu difficilis, verum etiam longè difficilior fit ad ambulandum.

Cultor.

Attamen narra obsecro quæ sit. Nam si scirem, fortasse me ad iter accingerem.

Sapientia aeterna.

Proxima ad me adque vitam perpetuam perueniendi via, sunt duræ afflictiones, sine quibus immortalem consequi gloriam, sanctorum potuit nemo. Aut enim in corpore dura, aut in anima sunt perpeffi. In corpore quidem dolores, morbos, famem, sitim, frigora, æstus, tormenta, linguas venenatas & id genus reliquas tribulationes externas: In anima verò diabolicas tentationes, ac maliciosas lætaliū criminum suggestiones, cuiusmodi Christianus quisque verus Dæi cultor, non solum opere non perpetrare, verum ne in animo quidem versare auderet.

Cultor.

Si hæc, vt asseris, proxima est via perueniendi

niendi ad vitam immortalem, quæ sola mihi sit transmeanda, non solum pertimesco, verum etiam toto corpore contremisco, metuens ne tentationum immanitate superatus collabar, præsertim quum horrendas illas sanctorum omnium tribulationes attendo, quas illi tamen patienter tolerarunt, ac tentationes acerrimas quibus fortiter resisterunt, vt securi peruenirent ad gloriæ cælestis palmam.

Sapientia æterna.

Quicumque spretis huius mundi fallacibus illecebris, fortiter me per ignem & aquam, per tribulationes & dolores fuerint insequuti, iisdem ipse quoque suppetias ferens, animum addo, & vires subministro, atque adeò manum meam suppono, vt quum ceciderint non collidantur.

Cultor.

Quid ergò mirum si & immobiliter persistent & celeriter proficiant? Cæterum qui tandem sunt isti tui tam fidi amici quæso vt enarres Domine? Nam & me summo amore prosequi & tuorum amicorum albo ascriptum habere videris, sed sæpè me flagellas, ac rarissime tua præsentia frui permittis.

Sapientia æterna.

Raro quidem ad te venio fili, vt maiorī auiditate meam familiaritatē requiras. Quicquid enim cum labore conquiritur, charius custoditur. Quod autem te inter medios amplexus desiderabūdum relinquens nonnunquam aufugio, id eò factum noueris, nē in arrogantiam subleueris. Sed tandem tamen me inueniri permitto, ne desperatione frangaris.

Cultor.

Non tam igni aqua, lux tenebris, quam tū voluntati meæ per omnia semper contrariū existis. Cæterum si aliquem fidum mihi amicum nosles in cuius sinum hunc meum dolorem nonnunquam effundere queam, haud dubium, quin melius mecū ageretur.

Sapientia æterna.

Quandiu alium præter me consolatorem requiris, aridus, desolatus semper ac tristis permanebis. Amaris enim suos mundus remunerare solet.

Cultor.

Nescio profectò quid dicam. Verba tua mihi dura ad audiendum, viæ tuæ ad ambulandum difficiles videntur.

Sapientia æterna.

Tibi quidem ignaue ita videtur, qui cuticulam

culam curare, genioque semper indulgere appetis, qui correptiones & flagella exhorrescis, ac ob preculas aliquot frigidè perfolutas, summum cœlorum regnum te promeritum censes, at electis meis amicis longè alia stat sententia.

Cultor.

Profectò nescio quo tibi pacto commode seruire queam. Ut vt enim vel quæcunq; egero, omnia tibi protinus displicent. Miror vel decimum quenq; in tuo ministerio perseverare posse, adeò intolerabile mihi videtur iugum tuum.

Sapientia æterna.

Id tuæ potiùs carnis fragilitati imputandum, quod in tribus potissimum (si lubet) experiri licebit. Primò quia ad bona opera piger ac desidiosus es, hinc omnia tibi videntur difficilia. Secundò, quia ad mala propensus es ab adolescentia tua, ideò mores mei tibi videntur intolerabiles. Tertio quod intus impurus es in animo, quare fit vt virtus mea tibi vitiosa videatur, & viæ meæ quas amicos meos edoceo difficiles ac impeditæ. An me ignorare existimas quid te torqueat? Alios corripere gaudes, ipse omnis correptionis impatiens. Nam tua semper tibi rectissima videntur. Talia profectò neque sentiunt neque faciunt amici mei.

Cultor.

Nunc demum ingenue agnosco & confiteor Domine, te animum meum longè melius nosse, quam ego ipse noui, vt pote cui nullum latet secretum, qui perspicacissimis æternæ tuæ sapientiæ radiis virium mearum abditissima quæque acutissime perlustras. Vnde subterfugendi viam nullam quæro, sed totum esse culpam meam verissime confiteor. O si iam in vasta aliqua solitudine agerem quantis lachrymis tempus amissum deplorarem. Nam quum meipsum penitius inspicio, districtam iustitiæ tuæ seueritatem reueritus, oculos meos ad te leuare non audeo,

Sapientia æterna.

Ne desperes fili, resipiscentem te suscipere, pluraque tibi conferre paratus sum quam tu vel postulare ausis. Gratiam meam omniaque tibi necessaria vtrò tibi priusquam roges impartiar. Cui nisi per gratiam meam in tuis illis execrâdis sceleribus pepercissem, tellus ima te viuentem videntemq; iam diu deglutisset. Verùm tantus est meus erga te charitatis affectus, quo tibi adhuc peperci, ac vsq; adeò te complector ac si plures non essent mortales in terra, aut quasi ego tua solius causa mortem obiissem. Quid igitur

trepit-

trepidat ad me festinanter accedere? Misericordiae meae sinus capacissimus amplissime tibi patet, tuam reuersionem magno cum desiderio expecto, paratus te suscipere & tu venire cunctaris? tuo amore captus imò ebrius sum, & tu adhuc formidas?

Cultor.

Quo pacto tibi ô sapientia aeterna pro hac tua in me beneuolentia atque inexhausta misericordia dignas vnquam referre poterò gratias?

Sapientia aeterna.

Gratissimum mihi feceris fili, si mea causa te ipsum impollutum conserues, loca sola perquiras, verba inutilia caueas, honesta loquaris, iustus, humilis, patiens sis & quietus.

Cultor.

Si id per omnem aetatem perficere curassem, iam profectò possiderem quo nunc carere cogor miser, tanta etenim in creaturis ipsis obstacula, tot remoras inuenio, ut vnde prorepam aut vnde primum exordiar, ignorem.

Sapientia aeterna.

In aperta illa achiantia vulnera mea irrepas, ibi mox doceberis, quid facto opus sit.

Cultor.

Atque id vnum me male habet, quod videam te amicis tuis præter meritum plurimas semper tribulationes malaque immittere. Nā diuitiis florentes mox Codro pauperiores efficis, sanitate pollentes valetudine aduersa concutis, in amicorū turba confidentes, subito charissimum quemque illis aut per mortem subtrahis, aut in hostem atrocissimum conuerti permittis, nec satis demirari possum, quo id pacto tu æquanimiter sustinere queas.

Sapientia aeterna.

Priusquam amici mei tribulationibus carerent, propriæ illorum virtutes citius ipsis in tribulationes conuerterentur. Plurima enim illis patienda restāt tam à mundo, quàm à diabolo, & carne propria. Et nonnunquam acutissimis sentibus salebris ac tribulis illorū vias obstipare soleo, quo his remoris impediti à me non profugiant, sed in obsequio fidi permaneant, qui si nullis omninò tribulationibus exercerentur, mei protinus obliuati, ad mundi illecebras reuerterentur.

Cultor.

Eheu per quos anfractus quam diu aberravi demens. Putabam equidem ridendo, lasciuiendo, voluptatibus ac deliciis vacando te inueniendum. Atqui nunc demum in-

telligo

telligo non aliam esse propiorem rectiorē-
que ad te viam, quam duras tribulationes
propter te patienter toleratas. Quadrupli-
ces autem esse tribulationes me quondam
audisse memini, Sunt enim meritæ tribulati-
ones, sunt immeritæ, sunt internæ, & ex-
ternæ.

Sapientia æterna.

Ah fili quid ais? Immeritas vocas tribu-
lationes, quas tot tuis sceleribus vel milies
commeruisti? Nam & si peccata fortè tua
interdum confessus es, haud tamen omnia
confessus es, nec debitam de omnibus pœ-
nitentiam egisti, aut certè pleraque emen-
dare neglexisti, ac proinde commeritæ tri-
bulationes iure vocari debent.

Cultor.

Quid tibi respondeam ô æterna sapientia
patris non inuenio. Igitur rectissimum mihi
videtur, vt sub virga disciplinæ tuæ dorsum
meum incuruem, vt cædas atq; castiges quã-
diu quantumque tibi visum fuerit. Id tan-
tum peto, vt mihi veram in omnibus tribu-
lationibus patientiam largiri digneris, ne do-
lorum tentationumue pondere victus suc-
cumbam, sed cum omnitentatione faciam
prouentum vt possim sustinere. Porrò de in-
ternis tribulationibus quid dicam clemen-

tissime Domine? Tantas subinde patior angustias in animo, vt vix ipse sciam quo me vertam. Inprimis autē pessimè id me habet, quod tanta nonnunquam frigiditate cor meum congelatur, tantis tenebris inuoluitur, vt etiam si ex intimis præcordiis te velim diligere, haud tamen queam. Ad hæc & tanta ariditate intus contabesco miser, ac si mei plane esses oblitus. Quod tibi potissimum conqueror dilecte Domine, & cui id tutius conquerar quam tibi vnico parenti meo, vnico piarum mentiū præsidio? Tu etenim æterna es sapientia patris Christi Iesu, qui me ad imaginem & similitudinem tuam ex nihilo creasti, qui me apte culpa perditum tuo preciosissimo sanguine redemisti.

Sapientia æterna.

Ne despondeas animum fili. Si tu miser indigus & calamitosus es homuncio, ego contra sum ipsissima misericordia, ipsa opulentia, & summa beatitudo tua. Quando igitur totis viribus ad hoc incumbis, vt peccata tua multis lachrymis expies, nec tamen potes, quando lubenter summoque conamine consuetis ac inueteratis vitiis tuis resistere studes, nec eadem tamen superare potes. Itidem quando bona tua egenis, lubens erogares, sed ipse summa inopia premeris,

in his

in his atque huiuscemodi tuam potius intentionem, quam opus ipsum attendo, quæ si casta, sinceraque fuerit, digna te mercede remunerabo pro huius voluntatis beneplacito. Ego enim quemadmodum falli non potero, ita nec fallere quemquam volo.

Cultor.

Minimum abfuit quin desperarem verum consolationes tuæ iterum laxificauerunt animam meam. O æterna Dei sapientia, speculum omnium creaturarū, ego miser peccator ante pedes tuæ misericordiæ prouolutus iaceo, hic nunc veluti tepidus in amore tuo, desiderans abs te scintillam vnicam tuæ charitatis accipere qua accendar in amore tuo, desiderans lachrymam vnā quam pro peccatis meis effundam, & micam vnā tuæ gratiæ qua famelicam animam meam pascam & reficiam. Denique peto vt non sit in me vel vllum membrum, quin singularē ad te affectum habeat.

Sapientia aterna.

Si summam istam quam desideras gratiam percipere cupis, passionem meam studiose attendas: Ipsa enim regia est via, quam ocyssime ad veram diuinæ dilectionis dulcedinem peruenitur, quam quò amplius degustaueris, hoc cor tuum purgatius efficietur.

Cul-

Cultor.

Sed qua ratione scire potero quando purum erit cor meum?

Sapientia aeterna.

Quum suauitatem quandam te habere persentis in cogitando, veritatem in verbis, iustitiam in operibus, Si verba, ociosa & scurrilia inuitus audias, opera scelerata totis viribus detesteris, delicata cibaria non appetas, passioni & morti meae compatiaris, cor tuum depuratum esse secure confidas. Porrò iuxta promissum meum, tunc ad te veniam, repleturus desideria tua superabundanti diuitiarum mearum copia,

Cultor.

Eia age igitur anima mea: Deus ignauis non opitulatur. Vires omnes neruosque extendas oportet, Mundum istum fallacem cum vniuersis illecebris suis fugias. Si pectus tuum illibatum purumque conseruare cupis, verbis ociosis, humanis societatibus, mundique voluptatibus vniuersis valedicas, sensus externos, & linguae volubilitatem compescas, ad interiora tua conuertaris, sicque sponsum tuum dilectissimum insequare.

Sapientia aeterna.

Nunc demum viam rectam inuenisti fili,

si me

si me volueris sequi, perducam te ad cœlestem suauitatem degustandam, quæ profectò talis tantaquæ erit, vt similem nec oculus vnquam viderit, nec auris audiuerit, nec in cor hominis ascenderit, quam præparauit Deus diligentibus ipsum. Tantus enim erit illius dulcor charitatis, vt omnia suauia, omnia delectabilia huius mundi, ad eundem collata, nihil sint. Ibi frueris opibus immensis sine defectu, ibi perfecta erit requies sine labore, vita sine morte: ibi fulgebunt iusti sicut sol in regno patris sui: impios etiam spiritus tanto supereminebis interuallo, quantò iam te excellunt, ac omnia & singula in diuina contemplatione cognosces.

Cultor.

O si mentem meam ac sensus in hæc bona dirigere queam. Nunc verò ad leues aliquas iniurias tolerandas, proh dolor nimis, impatiens existo.

Sapientia æterna.

Noui mentem tuam. Lubenter pauper esses sine defectu, patiens, sine tribulatione & dolore, humilis sine contemptu. Sed præmium sine labore appetunt hypocritæ, qui insignem quandam humilitatem, patientiam ac mansuetudinẽ foris ostentant, quamdiu contrarium nil experiuntur, sed quum

ali-

aliquid aduerſi oboritur, impatienter ſtatim obmurmurant, dicentes: Cur iſta mihi potiùs quam alteri patienda immittis? quid ergò præ aliis peccaui? cur hunc aut illum non æque flagellas? an mei penitus obliuiſceris?

Cultor.

Quid amplius dicam dilectæ Domine? Ipſa cordis mei penetralia acu quod aiunt attigifti. Noui equidem tribulationum tolerantiam proximam ad te eſſe viam, ſed hætenus imprudens contempſi, ac proinde pro mea virili poſt hac patienter tolerare ſtudebo quæcunq; mihi ferenda impoſueris, humilians me ſub potèti manu tua, adeoque ſub hominibus & creaturis vniuerſis propter te: Inſuper & ſummam inde capiã voluptatem quod aliquis mihi præferatur.

Sapientia æterna.

Haud ſufficit fili, ſi aliquem tibi præponi patienter tolerare queas, ſed ſi ipſe ab omnibus contemptus æquo animo feras nec obmurmures, ac aliorum fœlicitati ex animo congaudeas, reputans illos hoc honore digniores te.

Cultor.

Plurimi paſſim inueniuntur, qui contemptum ac paupertatem ferre coguntur inuiti,
quibus

quibus proinde sua calamitas meritoria non erit.

Sapientia æterna.

Ego fili tua causa è summis honoribus in vilissimum contemptum descendi, è tranquillissima requie in durissimos labores ac tempestates, è suauissimis voluptatibus in extremam calamitatem. Cogita quomodo in ipso iuuentutis meæ flore vitam amisi, & quomodo meis cruciatibus & amarissima morte omne debitum tuum exolui.

Cultor.

Quoties hæc attente considero, viribus destituor, nam vitam meam tuo sanctissimo exemplo ex diametro contrariam inuenio.

Sapientia æterna.

Ego propter te in monte Oliuarum sudorem sanguineum emisi, ac intempestæ noctis silentio compræhensus coram Anna & Caipha turpissime illusus fui. Ego à Pilato iudice ob tua scelera cruci adiudicatus, tot ac tantis flagellis attritus fui, vt nullum esset in toto corpore meo membrum integrum atque illæsum. Mox illusus, consputus, spinis coronatus, alapis colaphisque cæsus, vestibus omnibus exutus, cruci tandem adfixus, adeoque in eadam extensus fui, vt o-

omnia

omnia ossa mea dimota, venæ diruptæ fuerint, nec membrum vllum suo loco maneret, viribusque omnibus ita exhaustus fui, vt ne culmum quidem è terra tollere potuisssem. Pendebam in cruce extensis brachiis, ore clamabundo, voce rauca, colore pallido miserabiliter sanè, quum tamen humiliter omnia tolerarem. Hæc cordi tuo imprime, ac vestigia mea insequare, mihiq; compaterre, sic vicissim tuis tribulationibus compatiar & ego.

Cultor.

Facilè quidem omnia tolerauerò quamdiu nullis grauioribus tentationibus exagitatatus fuero.

Sapientia æterna.

Si tētationibus non exercearis quod meritum tibi erit? aut vnde coronabitur patientia tua? An te putas citrà tentationis molestiam peruenturum, quo ego sine cruce & amarissima passione peruenire non potui? & ego quidem Dominus omnium, tu seruus omnium vilissimus. Si tu igitur lusibus, vanitatibus, voluptatibus & aliis ineptiis intentus me solum sub crucis onere grauatū incedere permiseris, ac ne digitum quidem vnum ad me subleuandum extēdere digneris, id profectò intolerabilis tibi ignominia

erit

erit coram angelis DEI ac hominibus vniuersis.

Cultor.

Doce igitur quomodo tibi quàm commodissimè seruire, crucemque tuam tecum ferre queam.

Sapientia aeterna.

Si septem ista præcepta, brevia quidem illa, sed summè mihi grata seruaueris. Primò, vt teipso contempto omnium creaturarum obliuiscaris, peccata verò tua tantisper reuoluas, donec te ex animo peccasse pœniteat. Secundò, vt passionè & mortem, quam propter te sustinui, sæpius mediteris: donec tu quoque similem omnium afflictionum tolerantiã propter me appræhendas. Tertiò, vt electorum gloriam vitamque perpetuam tantisper mediteris, donec te huius vitæ pertædeat. Quartò, vt sanctorum vitam recogites, donec mores tuos secundum vitæ illorum normam dirigas. Quintò, sacram scripturam atque præcepta mea ceu speculum præ oculis semper habeas, vt his admonitus, tentationibus vniuersis facilius resistas. Sextò, mortem tuam subinde cogites, vt eandem semper præparatus expectes. Septimò, misericordiam meam inexhaustã esse cogites, ne pusillanimis effectò desperes

Cultor.

Largire mihi gratiam tuam misericordissime Domine, vt hæc præcepta tua perficere possim, sine quo nihil omnino possum.

Benedictus, laudabilis, & gloriosus sis in sæcula Domine, qui hæc me docere, consolari, & exhortari dignatus es. A M E N.

NE VACARENT PAGINÆ ALIQVOT, ADIECIMUS orationem Sancti Ambrosij, de singulis articulis passionis Domini.

Et sub finem, Testamentum quotidianum hominis Christiani.

O R A T I O.

Domine Iesu Christe Fili Dei Viui: Creator & resuscitator generis humani, gratias tibi referimus licet indignas: sed vtinam deuotas & tibi gratas, quia pro nobis miserrimis de cælo descendisti, & ex beatissima Virgine Maria carnem assumpsisti, de ipsa quoq; nasci voluisti, pannis fuisti inuolutus, in præsepio positus, vberibus lactatus, carne circumcisus Magis manifestatus, & ab ipsis adoratus, in
tem-

templum præsentatus, in Ægyptum relegatus, ad patriam reuersus, parentibus subditus, à Ioanne Baptizatus, ieiunio quaterdeno attenuatus, ter à dæmone tentatus, itineribus fatigatus, vigilijs, fame & siti maceratus, prædicando lassatus, compatiendo lachrymatus, & à Iudæis reprobatus, sæpius ab eisdem iniuriatus. Instante vero passione tua voluisti contristari & mœstus esse, vt verus homo, pauere simul & tædere, positus genibus orando ter in faciem procidere, factus in agonia guttas emittere sanguinis præ sudore, à Iuda deniq; fuisse traditus, & ab ipso fraudulenter osculatus, ab impijs Iudæis cum impetu comprehensus, vinculis quasi latro ligatus, solus profecto derelictus discipulis metu fugientibus, ad pontificem Annam ductus: ibidem alapa percussus, missus ab ipso ad Caypham vincus, & ibidem multipliciter derisus: In consilio Iudæorum statutus per falsos testes accusatus, morte turpissima condemnatus, sputis facie contaminatus, opprobrijs lacesitus, contumelijs affectus, colaphis cæsus, palmis iterum percussus, multis modis blasphematus, vincus, Pilato traditus, ad mortem instanter accusatus, Herodi à Pilato missus, ibi nihilominus criminatus, ab Herode & exercitu eius spreus, et indutus alba veste ad Pilatum remis-

tus, nudus ad columnam iussu Pilati ligatus :
 vsq; ad sanguinem acriter flagellatus, ab eo-
 dem morti adiudicatus, ad crucifigendum
 militibus traditus : à quibus iterum exutus,
 veste purpurea indutus, coronatus, arundi-
 ne pro scepto insignitus, genu flexo saluta-
 tus, irridenter rex Iudæorū nominatus, ter-
 tio alapis cæsus, iterum facie consputus, a-
 rundine capite percussus, veste purpurea e-
 xutus, ligno crucis oneratus, ad passionis
 locum adductus, ibi myrrhato vino cum
 felle potatus, vestibus proprijs tertio exu-
 tus, in cruce demum extensus, clavis manus
 & pedes confixus, & sic inter latrones cruci-
 fixus, & cum sceleratis deputatus, à prætere-
 untibus quoq; & astantibus pendens in cru-
 ce crudeliter blasphematus, clamans : Deus
 meus, Deus meus vt quid dereliquisti me.
 Tandem sitiens aceto potatus, inclinato ca-
 pite mortuus, à milite lancea latere perfora-
 tus : vnde exiuit Sanguis & aqua. Sero de
 cruce depositus, in monumento à Ioseph se-
 pultus. Resurgens tertia die tuis apparuisti,
 quadagesimo die cælos ascendisti, sedens
 ad dexteram Patris promissum Paraclenum
 discipulis misisti : Demum ad iudicium ven-
 turus, singulis pro meritis bonum vel ma-
 lum es redditurus. Tu Domine Iesu Chri-
 ste per has sanctissimas pœnas tuas, & per

mortem tuam preciosissimam, & per preciosissimum sanguinem tuum pro nobis effusum, atq; per omnia alia hic de te prædicta: per tuam quoq; ineffabilem misericordiam, ac etiam per preces & merita beatissimæ semper Virginis Mariæ & omnium sanctorum tuorum, me sordidum peccatorem N. & omnes parentes meos, fratres & sorores, amicos & inimicos meos, & omnes pauperes, tentatos, & desolatos, vinctos & infirmos, & omnes pro quibus orare teneor atq; omnem populum Christianum à tribulationibus & angustijs eripe, à diaboli laqueis & à peccatorum vinculis, atq; ab omni malo animæ & corporis nos libera & salva: & ab his nos semper protege. Omnes cogitationes & actiones nostras taliter, vt sint acceptabiles tibi, semper dispone. Tua gratia ac sancta pace atq; omni virtute nos reple, & in his vsq; ad mortem nos perseuerare tribue, bonum finem vitæ nostræ nobis concede: & nos prænominatos viuos post mortem, ac eos iam mortuos & omnes fideles defunctos ab omnibus pœnis redime. Et ad cœlestis regni gloriam sempiternam nos omnes fac misericorditer peruenire. Qui cum Deo Patre & Spiritu Sancto viuis ac regnas Deus per omnia sæcula sæculorum, Amen.

TESTAMENTVM
HOMINIS CHRISTIANI,
QVOLIBET DIE CORAM DEO
DICENDVM,

Translatum ex libello Polo-
nico, cui titulus est, Æco-
nomia spiritualis.

 Domine IESV Christe, creator & redemptor meus, confiteor ego coram te Domino meo, toto corde ac ore meo, vti vides, simplici, & candido, protestorque apud te, cui nihil occultum est, me fidem Catholicam, quam docet Romana Ecclesia tua sancta, tenere constantissimè, & ab ea nolle deficere in perpetuum. Quod si (absit hoc Ô DEVS, per misericordiam tuam te rogo) subita mors, aut repentinus aliquis casus, vel ingruens aliqua tentatio aduersarii, aut erronea malignaque cogitatio mihi mentem præoccupauerit, siue deliquium rationi iniecerit, simulque fides hæc salutaris detrimentum aliquod se pati persenserit: tu misericordiarû Pater vnice dispones interea de creatura tua, & dexteram tuam cadenti suppones,

ne col-

ne collidatur in æternum. Recordaberis ò Domine tunc istius orationis meæ, quam in conspectu tuo nunc effundo, & confessionis meæ, quam nunc facio, & misereberis ò saluator animarum.

Protestor etiã coram te ò sanctissima Virgo MARIA, Patrona mea singularis, & coram exercitib Angelorum, sanctorumq; & sanctarum omnium cohortibus, me velle in eadem sacrosancta fide & Ecclesia, & sinu matris illius Catholicæ, & omnium credentium parentis animam meam deponere. Ago insuper pœnitentiam, pro vniuersis peccatis præteritis: & pœnitere satisfacereque cupio, dum vita superstes erit semper. Et humiliter postulo, vt cû ego pœnitentiam præsentem, & confessionem fidei facio, si mors interea reiterationi, & emendationi obicem imposuerit, vt tu ò Deus misericors, secundum multitudinem miserationum tuarum, & pretium incomparabile redemptionis nostræ, me miserum pro tuo agnoscere nec relinquere, sed saluare velis per misericordiam tuam, cuius non est finis Amen.

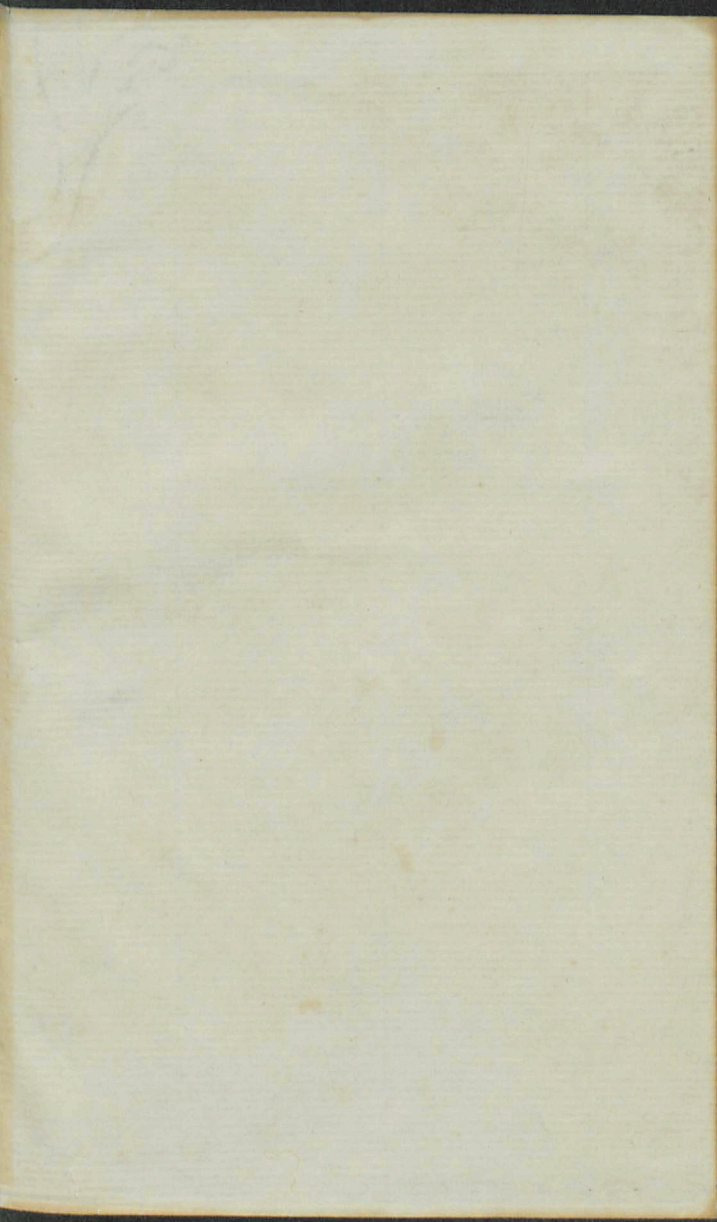

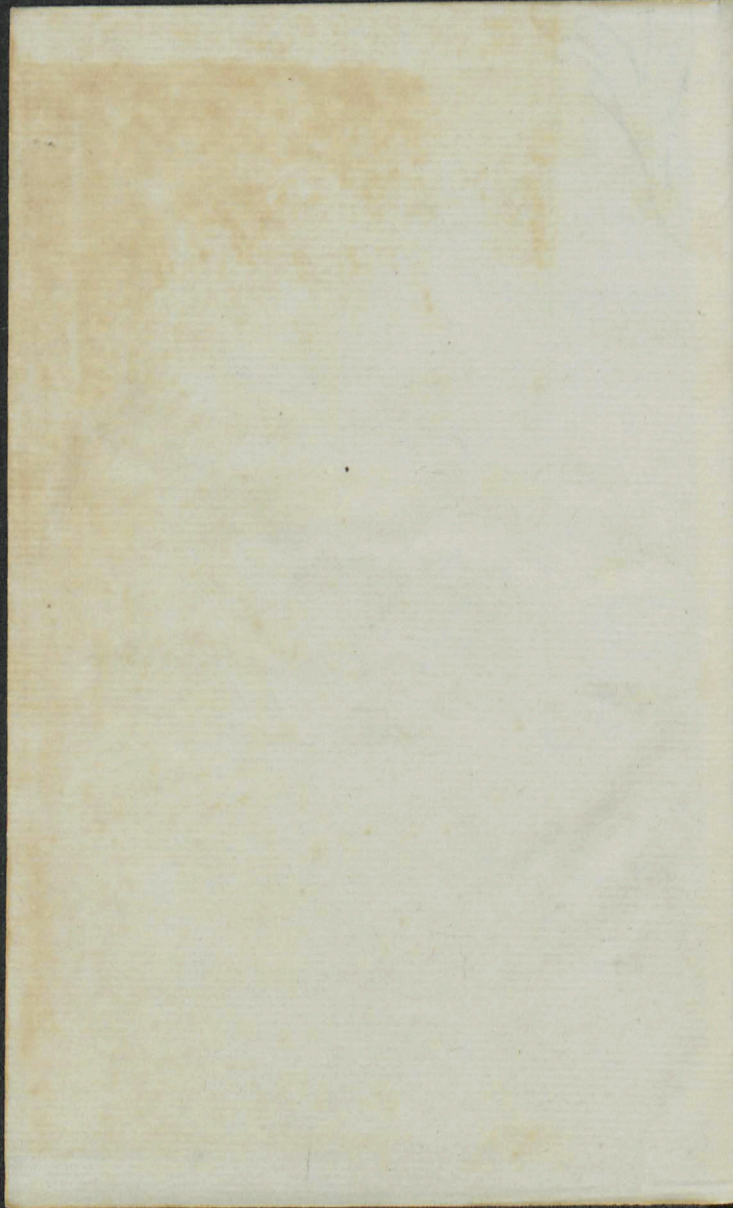

8414

4

OPRAWĘ WYKONANO
w prac. introl.-konserwat.
Biblioteki „Ossolineum“

Data: 25.3.1962 podpis

Kowalysz

